

el gust per la lectura

Curs 2018 – 2019

3r i 4t d'ESO

Ciència-ficció i literatura distòpica

Guia de lectura
Orientacions didàctiques

El gust per la Lectura 2018 – 2019

Tercer i quart d'ESO

Ciència-ficció i literatura distòpica

Orientacions didàctiques per al professorat

Departament d'Ensenyament
Subdirecció General de Llengua i Plurilingüisme
Servei d'Immersiò i Acolliment Lingüístics

Àlex Gimeno

Atès el caràcter docent d'aquesta publicació, per a la citació de fragments de textos d'altri i la reproducció de fotografies procedents d'obres publicades (de les quals se cita adequadament la font i el nom de l'autor) ens acollim al dret de citació reconegut a l'article 32.1 del Text refós de la Llei de propietat intel·lectual, aprovat pel Reial decret legislatiu 1/1996, de 12 d'abril, i a l'article 10.2 del Conveni de Berna per a la Protecció de les obres literàries i artístiques, de 9 de setembre de 1886; i, per tant, està exempt de la necessitat d'autorització i abonament dels drets d'autor.

Els continguts d'aquesta publicació estan subjectes a una llicència de [Reconeixement-No Comercial-Compartir Igual 4.0 Internacional de Creative Commons](http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/deed.ca). Se'n permet còpia, distribució i comunicació pública sense ús comercial, sempre que se'n esmenti l'autoria i la distribució de les possibles obres derivades es faci amb una llicència igual que la que regula l'obra original.

La llicència completa es pot consultar a:

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/deed.ca>

Contingut

Presentació	5
Orientacions per al professorat	7
COMPETÈNCIES BÀSIQUES DE L'ÀMBIT LINGÜÍSTIC.....	7
OBJECTIUS D'APRENTATGE	8
CONTINGUTS	9
CRITERIS D'AVALUACIÓ	10
ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES	13
Ciència-ficció i literatura distòpica	17
El futur és avui, ja... ..	17
Què passaria si... ..	19
Guia de lectura	25
Abans de llegir	27
Tot llegint	37
Després de llegir.....	55
Bibliografia	59

Presentació

Llegir és un acte que, d'una banda esdevé una font de plaer, una manera de gaudir de la història que ens planteja un autor. D'altra banda, llegir és un acte personal i individual, ja sigui, entre molts d'altres motius, perquè ens han fet una recomanació, perquè ens agrada determinat escriptor, perquè volem aprofundir en un tema o gènere literari concret, o perquè ho hem decidit amb d'altres lectors en el marc d'un club de lectura. Sigui com sigui, la lectura, doncs, esdevé un acte de llibertat, una decisió personal que dona sentit als "drets imprescindibles" del lector, en paraules de Daniel Pennac¹.

Com a docents, però, tenim clar que la llibertat del lector a l'hora de decidir què llegeix, quan ho llegeix, com ho llegeix i per què ho llegeix, topa amb les necessitats de l'aula. Des d'un punt de vista didàctic, la lectura esdevé, doncs, una eina per treballar l'hàbit lector amb els alumnes, per obrir-los la feixuga frontera de l'anàlisi i la interpretació, per facilitar-los la descoberta –o aprofundiment– de nous gèneres, com en el cas d'aquesta guia, o noves perspectives de lectura. És en aquest sentit que hem de ser capaços de cercar en les nostres aules l'equilibri entre la lectura guiada i la lectura autònoma.

Així doncs, decidir una lectura per treballar a l'aula pot tenir els seus riscos, però al mateix temps, arriba a ser una manera potent i eficaç d'ensenyar als alumnes que les lectures es comparteixen, que la lectura és un mitjà de socialització en una comunitat de lectors. En conseqüència, aquesta guia ofereix la possibilitat de treballar la ciència-ficció de contingut distòpic a partir de la tria de dues possibles lectures. Ningú ens negarà el fet que la ciència-ficció és un dels gèneres més atractius avui en dia per estimular el pensament dels joves. Segurament la ciència-ficció sigui un àmbit de força interès per als alumnes, ja que és possible que s'ajusti a les seves necessitats o al seu context més immediat. En un món cada cop més dominat per la tecnologia i pel món audiovisual, enfrontar els alumnes a llegir ciència-ficció pot ser una via per atraure nous lectors que s'interessin per la lectura. Si això ha de ser així, som-hi, doncs!

Les trames basades en la ciència-ficció acostumen a ser intrigants i poden ser un motiu per afavorir que els alumnes mantinguin l'interès per la lectura. Si a aquest aspecte afegim l'element distòpic, aquesta especulació d'un futur tenebrós i incert pot afavorir a l'aula la reflexió sobre problemes actuals ja siguin de caire social, ètic, religiós, ecològic o polític.

¹ Per a més informació, podeu consultar: <http://www.catorze.cat/noticia/4605/10/drets/lector>

La guia didàctica que tot just comenceu a llegir està adreçada als professors de llengua i literatura que han decidit treballar les lectures *El ciutadà perfecte*, de Raquel Ricart o *Un món feliç*, d'Aldous Huxley amb els seus alumnes. Aquesta guia es correspon amb el quadern de l'alumne, que només conté les activitats (sense les orientacions que poden dinamitzar les converses d'aula sobre la feina dels alumnes).

En primer lloc, es recullen les orientacions didàctiques, tenint en compte el currículum vigent, que inclouen els objectius a treballar, els continguts que s'hi corresponen i els criteris d'avaluació que es pretenen assolir.

En segon lloc, hi ha un apartat teòric que pretén aproximar-nos al món de la ciència-ficció i les distopies. Es tractarà de definir i presentar les característiques del gènere que, d'alguna manera, ens podran servir per analitzar, posteriorment, les obres llegides.

En tercer lloc, es troben les activitats del quadern de l'alumne amb les corresponents orientacions i suggeriments de treball per a la lectura d'*Un món feliç*, d'Aldous Huxley. Aquestes activitats segueixen el procés lector:

- Una secció amb propostes per fer abans de començar a llegir la lectura. Aquestes activitats tenen per finalitat motivar l'alumne envers la lectura i presentar el gènere de treball, la ciència-ficció i les distopies. En aquest aspecte, també es pretén establir connexions amb els coneixements previs de l'alumne.
- A continuació, una secció, força més extensa, en què es proposen activitats de comprensió lectora i reflexió sobre diferents aspectes literaris (gènere, estil, estructura...). En aquest bloc d'activitats es proposa de treballar els diferents nivells de comprensió tot aplicant estratègies de lectura.
- Per acabar aquesta secció, trobareu un apartat amb activitats per fer després de la lectura. Es tracta de relacionar els nous aprenentatges amb altres àrees de coneixement i, així, fomentar iniciatives per compartir la lectura.

Les activitats proposades són una manera d'orientar la lectura dels estudiants. Cada docent decidirà com en fa ús, d'acord amb els seu criteri personal, les prioritats que consideri escaients de treballar amb els alumnes, així com la metodologia de treball que li sigui més còmoda per treballar a l'aula. En cap cas s'ha de considerar el quadern de l'alumne com un seguit d'activitats que cal fer una darrere l'altra.

Finalment, la guia didàctica es tanca amb un recull de bibliografia i webgrafia que ha servit per elaborar aquesta guia. Al quadern de l'alumne, també s'inclou un annex amb documents diversos que estan relacionats amb algunes de les activitats que s'han proposat.

Orientacions per al professorat

COMPETÈNCIES BÀSIQUES DE L'ÀMBIT LINGÜÍSTIC

Aquestes activitats de lectura pretenen desenvolupar les competències bàsiques de l'àmbit lingüístic en les cinc dimensions que l'integren. En concret, les activitats que han de fer els alumnes treballen els següents aspectes:

DIMENSIÓ DE LA COMPRESIÓ LECTORA

- Competència 1** Obtenir informació, interpretar i valorar el contingut de textos escrits de la vida quotidiana, dels mitjans de comunicació i acadèmics per comprendre'ls.
- Competència 2** Reconèixer els gèneres de text, l'estructura i el seu format, i interpretar-ne els trets lèxics i morfosintàctics per comprendre'l.
- Competència 3** Desenvolupar estratègies de cerca i gestió de la informació per adquirir coneixement.

DIMENSIÓ DE L'EXPRESSIÓ ESCRITA

- Competència 4** Planificar l'escrit d'acord amb la situació comunicativa (receptor, intenció) i a partir de la generació d'idees i la seva organització.
- Competència 5** Escriure textos de tipologia diversa i en diferents formats i suports amb l'adequació, coherència, cohesió i correcció lingüística.
- Competència 6** Revisar i corregir el text per millorar-lo, i tenir cura de la seva presentació formal

DIMENSIÓ DE LA COMUNICACIÓ ORAL

- Competència 9** Emprar estratègies d'interacció oral d'acord amb la situació comunicativa per iniciar, mantenir i acabar el discurs.

DIMENSIÓ LITERÀRIA

- Competència 11** Expressar oralment, o per escrit, opinions raonades sobre obres literàries, tot identificant gèneres, i interpretant i valorant els recursos literaris dels textos.
- Competència 12** Escriure textos literaris per expressar realitats, ficcions i sentiments.

DIMENSIÓ ACTITUDINAL I PLURILINGÜE

- Actitud 1** Adquirir l'hàbit de la lectura com un mitjà per accedir a la informació i al coneixement, i per al gaudi personal; i valorar l'escriptura com un mitjà per estructurar el pensament i comunicar-se amb els altres.
- Actitud 2** Implicar-se activament i reflexiva en interaccions orals amb una actitud dialogant i d'escolta.

OBJECTIUS D'APRENTATGE

Les activitats que acompanyen aquesta guia pretenen fer augmentar la competència lectora dels alumnes, acompanyant-los en totes les qüestions socials i ideològiques al voltant de les quals giren les novel·les de caràcter distòpic. Per aconseguir-ho, els objectius que es pretenen assolir són:

1. Fomentar el gust per la lectura, valorant-la com a font de plaer, d'enriquiment personal i de coneixement d'un mateix i del món, així com consolidar l'hàbit lector.
2. Considerar la lectura com una eina de creixement i enriquiment personal.
3. Valorar la llengua i la comunicació com a mitjà per a la comprensió del món dels altres i d'un mateix, evitant qualsevol tipus de discriminació i estereotips lingüístics.
4. Identificar els elements que configuren una obra literària (temps, espai, personatges, estructura, temes i argument) i analitzar-los.
5. Planificar i produir textos de tipologies diverses utilitzant els coneixements bàsics sobre les convencions dels gèneres, els temes i motius de la tradició literària i els recursos estilístics.
6. Fer ús de les tecnologies de la informació i la comunicació amb autonomia i esperit crític.
7. Desenvolupar l'esperit crític de l'alumnat per tal que sigui capaç de debatre, amb arguments i respecte, les idees pròpies i d'altri.
8. Interaccionar, expressar-se i comprendre oralment, per escrit o audiovisualment, adoptant una actitud respectuosa i de cooperació.
9. Estimular la creativitat de l'alumnat.
10. Identificar elements de crítica social i reconèixer l'equilibri entre realisme i ciència-ficció, d'acord amb les conviccions del gènere.

CONTINGUTS²

- 1.** Comprensió literal, interpretativa i valorativa. Idees principals i secundàries:
 - a. Gèneres de text narratius, descriptius, conversacionals, formals, predictius, persuasius, instructius, expositius, argumentatius, periodístics i publicitaris.
 - b. Estructura dels textos
- 2.** Estratègies de comprensió per a l'abans, durant i després de la lectura o de la seqüència audiovisual:
 - a. Intenció comunicativa i actitud del parlant.
 - b. Idees principals i secundàries.
 - c. Inferències.
 - d. Contrast amb coneixements propis.
 - e. Taules, quadres, fitxes, esquemes, mapes conceptuals, xarxes digitals...
- 3.** Estratègies de cerca, ús de cercadors i tractament de la informació per a la construcció del coneixement:
 - a. Estratègies de consulta per comprendre i ampliar el contingut dels textos.
 - b. Estratègies prèvies a la cerca.
 - c. Utilització de fonts diverses, de creixent grau de dificultat.
- 4.** Estratègies per a la producció de textos escrits i audiovisuals: l'escriptura i la creació audiovisual com a procés:
 - a. Estructuració.
 - b. Suport multimèdia.
 - c. Utilització de diferents llenguatges.
- 5.** Adequació, coherència, cohesió, correcció i presentació. Normes ortogràfiques:
 - a. Registre lingüístic.
 - b. Adequació lèxica.
 - c. Sintaxi adequada a la situació comunicativa.
 - d. Ordenació i estructuració dels continguts.
 - e. Connectors i marcadors textuais, procediments per a la progressió del discurs.
 - f. Puntuació i paràgrafs.
 - g. Normes ortogràfiques, amb excepcions de més dificultats.
 - h. Presentació de l'escrit, tant en suport paper com digital.
- 6.** Processos de comprensió oral: reconeixement, selecció, interpretació, anticipació, inferència, retenció.
- 8.** Textos orals formals i no formals, planificats i no planificats:
 - a. Interaccions orals presencials i multimèdia.
 - b. Construcció de relacions socials a l'interior de l'aula i del centre.
 - c. Comunicació amb altres comunitats escolars i amb la societat en general (cartes al director, notícies a la premsa, ràdio local o per al web del centre).
 - d. Recerca i exposició d'informació.
 - e. Assertivitat i manteniment de les pròpies idees.

² Els continguts i criteris d'avaluació que es recullen en aquest apartat es corresponen amb els continguts clau del document d'identificació i desplegament de les competències de l'[àmbit lingüístic](#) per a l'ensenyament secundari.

- f. Debats pautats i reglamentats.
 - g. Estratègies comunicatives per a l'inici, manteniments i finalització de les interaccions.
 - h. Cooperació i respecte crític envers les diferències d'opinió en les situacions de treball cooperatiu.
- 11.** Lectura i comprensió de textos: estructura, aspectes formals, recursos estilístics i retòrics:
- a. Estructura.
 - b. Aspectes formals.
 - c. Recursos estilístics i retòrics (anàfora, metàfora, metonímia, símil, antítesi, hipèrbaton, hipèrbole, paral·lelisme, al·literació, pleonasma, paradoxa, quiasme, sinestèsia, enumeració, asíndeton, polisíndeton, al·legoria).
- 12.** Temes i subgèneres literaris. Tòpics.
- 13.** Redacció de textos d'intenció literària.
- 14.** Lectura d'obres de la literatura catalana, castellana i universal, o juvenils.
- 15.** Lectura i escriptura sovintejades sobre temes diversos i en contextos diferents:
- a. Intenció comunicativa i actitud del parlant.
 - b. Idees principals i secundàries.
 - c. Inferències.
 - d. Contrast amb coneixements propis.
 - e. Taules, quadres, fitxes, esquemes, mapes conceptuals, xarxes digitals.
- 16.** Formes de cortesia i respecte en les interaccions orals.
- 23.** Llenguatge audiovisual:
- a. Relacions entre text, elements icònics i simbòlics, so.
 - b. Seqüències audiovisuals.
 - c. Anàlisi pautada i interpretació.
 - d. Estructuració.
 - e. Suport multimèdia.
 - f. Utilització de diferents llenguatges.

CRITERIS D'AVUACIÓ

Dimensió comprensió lectora

- 1.** Aplicar estratègies de lectura comprensiva i crítica de gèneres de text narratius, descriptius, conversacionals, predictius, persuasius, instructius, expositius, argumentatius, periodístics i publicitaris.
- 2.** Llegir, comprendre, interpretar i valorar textos escrits propis de la vida quotidiana, de les relacions socials, de la vida acadèmica i dels mitjans de comunicació, captant el sentit global, identificant la informació rellevant,

extraient informacions concretes, fent inferències, determinant l'actitud del parlant, i valorar alguns aspectes de la seva forma i el seu contingut.

3. Identificar, contrastar i seleccionar, de fonts d'informació fiables, els coneixements que s'obtinguin de les biblioteques o de qualsevol altra font d'informació impresa en paper o digital, integrant-los en un procés d'aprenentatge continu.
4. Emprar la reflexió gramatical a nivell de la frase i del text per resoldre problemes de comprensió de textos escrits i multimèdia, i per a la revisió progressivament autònoma els textos propis i aliens.

Dimensió expressió escrita

5. Aplicar progressivament les estratègies necessàries per produir textos adequats, coherents i cohesionats: planificant, textualitzant, revisant i reescrivint, i integrant la reflexió ortogràfica i gramatical en la pràctica i ús de l'escriptura.
6. Escriure textos en relació amb l'àmbit d'ús de la vida quotidiana, de les relacions socials, de la vida acadèmica i dels mitjans de comunicació, i en relació amb la finalitat que persegueixen (narratius, descriptius, conversacionals, predictius, persuasius, instructius, expositius, argumentatius, periodístics, administratius i publicitaris), seguint models.

Dimensió comunicació oral

8. Comprendre, interpretar i valorar textos orals propis de la vida quotidiana, de les relacions socials, de la vida acadèmica i dels mitjans de comunicació, de qualsevol gènere de text estudiat, captant el sentit global, identificant la informació rellevant, extraient informacions concretes, realitzant inferències i determinant l'actitud del parlant i valorar alguns aspectes de la seva forma i del seu contingut.
9. Reconèixer, interpretar i avaluar progressivament la claredat expositiva, l'adequació, coherència i cohesió del contingut de les produccions orals pròpies i alienes, així com els aspectes prosòdics i els elements no verbals (gestos, moviments, mirada...).
10. Aprendre a parlar en públic, en situacions formals i informals, de manera individual o en grup, aplicant estratègies de planificació, textualització i avaluació de l'ús oral de la llengua, per a discursos relacionats amb la vida quotidiana, les relacions socials, la vida acadèmica i els mitjans de comunicació, i per a gèneres de text narratius, descriptius, conversacionals,

predictius, persuasius, instructius, expositius, argumentatius, periodístics i publicitaris.

- 11.** Conèixer, utilitzar i valorar les normes de cortesia en les intervencions orals de l'activitat acadèmica, tant espontànies com planificades i en les pràctiques discursives orals, analitzant en els debats i tertúlies la validesa dels arguments i interpretant de forma crítica tant la seva forma com el contingut.
- 12.** Emprar la reflexió gramatical a nivell de la frase i del text per resoldre problemes de comprensió i expressió de textos orals i multimèdia, i per a l'elaboració i revisió progressivament autònoma els textos propis i aliens.

Dimensió literària

- 13.** Llegir i comprendre, de forma progressivament autònoma, obres literàries de la literatura catalana, castellana i universal de tots els temps i de la literatura juvenil, properes als propis gustos i aficions, mostrant interès per la lectura.
- 17.** Emprar la reflexió gramatical a nivell de la frase i del text per resoldre problemes de comprensió i expressió de textos literaris, i per compondre i revisar progressivament autònoma els textos propis i aliens.

Dimensió actitudinal i plurilingüe

- 18.** Valorar la importància de la lectura i l'escriptura com a eines d'adquisició dels aprenentatges i com a estímul del desenvolupament personal.
- 19.** Valorar la llengua oral com a instrument d'aprenentatge, com a mitjà per transmetre coneixements, idees i sentiments i com a eina per a l'aprenentatge col·laboratiu i la regulació de la conducta.
- 21.** Conèixer i emprar els sistemes de comunicació digitals sincrònics o asincrònics, atenent a la direccionalitat de la informació, a l'abast del sistema comunicatiu, al canal comunicatiu i al tipus de dispositiu que s'utilitza, i tenir cura dels aspectes que afecten a la identitat digital pròpia i aliena.

ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

D'ensenyament i aprenentatge

La lectura s'ha de considerar com una habilitat d'aprenentatge que no s'adquireix de manera arbitrària o intuïtivament. Sempre hi ha aspectes que cal aprendre a la vegada que anem avançant en la nostra formació per tal d'anar formant un coneixement del món ampli i complet. En aquest sentit, doncs, el treball de lectura no s'ha de limitar als aspectes mecànics, sinó que cal aprofundir en tots els vessants de la comprensió lectora (comprensió literal, comprensió inferencial i comprensió crítica).

D'altra banda, correspon a l'etapa secundària consolidar el treball de l'hàbit lector que ja s'ha iniciat en l'etapa educativa precedent, considerant el text escrit no només com una font de plaer, sinó també com una font de documentació i, en molts casos, d'estudi. Per tant, aquesta guia pretén generar en l'alumne les experiències de lectura necessàries per inserir-se en un ambient lector que valora el text literari com a tal.

El treball sobre el subgènere distòpic de la ciència-ficció pretén, d'una banda, enfrontar l'alumne a la comprensió de la realitat que li ha tocat viure, adonar-se dels temes, idees o preocupacions que angoixen la societat actual. D'altra banda, però, pretén aportar a l'alumne les eines necessàries per gaudir de la lectura a partir d'un tipus de literatura que va més enllà del consum audiovisual que acapara l'atenció dels joves del segle XXI.

Les activitats tenen per objectiu estimular la lectura entre els alumnes, facilitar l'intercanvi de coneixements, establir connexions amb el coneixement que tenen del món... En el fons, doncs, pretenen establir un clima adient de lectura que desvetlli l'interès per parlar sobre el que estan llegint. Cert és que llegir implica gaudir de la lectura, però això ho aconseguirem si som capaços d'entendre allò que llegim, de situar-lo en el context històric i social en què s'emmarca la història. Aquesta capacitat l'aconseguirem si com a lectors assolim un nivell adequat d'autonomia i implicació amb la lectura.

El paper del docent ha de ser el de dinamitzador de la lectura. Ha de ser obert i empàtic en la mesura que ha de saber transmetre l'interès pel que s'està llegint, ja sigui llegint fragments d'obres clàssiques del gènere, compartint recursos audiovisuals que facilitin la comprensió d'allò que s'està treballant, establint connexions amb lectures externes (premsa, revistes especialitzades...) o amb fets propers al moment històric que comparteix amb els alumnes (la clonació humana, riscos mediambientals, esgotament de recursos naturals, sistemes polítics totalitaris, la religió, alimentació transgènica...). Les activitats d'aquesta guia pretenen ser un suport per al docent en tots aquests aspectes, en la mesura que aquestes activitats han d'esdevenir la llavor

que permeti consolidar l'estimació pels llibres i per la lectura. Per aquest motiu, les activitats de lectura són força variades: orals i escrites, individuals i col·lectives, en paper imprès o digitals. La finalitat, però, de tot el conjunt d'activitats no és altre que afavorir la selecció, organització i anàlisi de la informació que garanteixi aprofundir i consolidar l'hàbit de la lectura.

D'avaluació

El docent ha de ser capaç d'observar mentre els alumnes avancen en la lectura i treballen les activitats proposades quin és el procés d'aprenentatge d'aquests. A la vegada ha d'estimular que els alumnes també prenguin consciència d'aquests aprenentatges. És important, doncs, compartir amb els alumnes en cada sessió de treball què han de fer, què se'ls està demanant i com poden aplicar estratègies de millora en cas que es trobin davant d'un repte de lectura.

L'avaluació inicial es pot fer amb una tria de les activitats que configuren l'apartat "Abans de llegir" on s'intenta apropar l'alumne al coneixement de les característiques d'una obra distòpica, a la vegada que permet presentar-los la lectura que llegiran. En aquest apartat és important estimular quins són els coneixements previs de què disposen els alumnes.

És important, doncs, ensenyar els alumnes a planificar la feina, elaborar-la, dedicar temps a revisar el seu treball i, si així es considera necessari, reelaborar allò que presenta un marge de millora. Aquesta organització es pot treballar, des d'un punt de vista formatiu, amb les activitats que formen part de l'apartat "Tot llegint".

Aquest tipus de treball posa de relleu una avaluació continuada, ja sigui des del camp de l'hàbit lector o des de l'àmbit del gust per la lectura. No obstant això, algunes de les activitats del dossier –ja sigui alguna de les activitats que es proposen en l'apartat "Tot llegint" o les activitats de tancament del "Després de llegir"- poden esdevenir eines d'avaluació sumativa (activitats d'investigació, activitats de producció escrita, activitats d'aspectes més literaris, com el punt de vista, l'estructura, la descripció, el tema de fons, la intencionalitat...).

A més, altres capacitats que ens poden servir per establir pautes d'avaluació amb l'alumnat podrien ser:

- Comprensió de l'obra llegida.
- Comprensió crítica de la societat que ens envolta.
- Identificació de les característiques del gènere treballat.
- Participació activa i reflexiva en les activitats d'aula.

- Elaboració de textos que prenen com a model la lectura treballada.
- Cerca, selecció i transformació de la informació.
- Expressió d'idees de manera raonada i argumentada.
- Interès pel treball de lectura.
- Respecte al torn de paraula.
- Valoració positiva de les opinions dels altres.
- Treball autònom.
- ...

Ciència-ficció i literatura distòpica

El futur és avui, ja...

La història de la humanitat s'ha caracteritzat per una evolució constant, ja sigui des del vessant tecnològic, científic, social, econòmic... Aquest camí cap al progrés s'ha encaminat sempre a intentar aconseguir un món millor del que és en un moment concret de la vida. És així com al llarg de la història, els grans descobriments han vingut de la mà de l'enginy i de l'esperit creatiu d'homens i dones, per un afany de superació, o bé amb la voluntat d'enfrontar-se al món desconegut i obrir noves possibilitats i perspectives de vida. D'altra banda, aquest viatge ha portat la humanitat a interessar-se pel demà, per saber què hi ha més enllà de tot allò conegut.

“La ciència-ficció no és res més que la recerca de resposta a les preguntes perennes: Per què? On? Com? Malgrat el seu nom, és la menys precisa de totes les literatures. El seu destí és errar d'una pregunta a una altra i, de vegades, trobar la resposta. Per apropar-se a ella es requereix la certesa que un poema obscur diu molt més que un discurs clar.”

René Rebetez (1933 – 1999)

La literatura, com a disciplina artística, no ha defugit d'aquest esperit i ha recollit totes aquestes inquietuds en el que anomenem literatura de **ciència-ficció**. Ara bé, quan es parla de literatura de ciència-ficció sense conèixer-la a fons, es tendeix a creure que la literatura pertanyent a aquest gènere només tracta temàtiques vinculades a futurs increïbles, d'éssers i criatures fantàstiques, de viatges estel·lars, de monstres assassins o de batalles intergalàctiques. La realitat, però, és ben diferent i podem arribar a establir una mínima frontera entre la ciència-ficció i la literatura fantàstica.

El gènere fantàstic, normalment, ambienta les seves trames en indrets imaginaris, com succeeix per exemple a *Els senyors dels anells*, de J. R. R. Tolkien. Normalment situen els fets en societats antigues, preindustrials, on la tecnologia és rudimentària fet que permet donar cabuda als éssers mitològics, als personatges amb poders, sobrehumans o sobrenaturals, i a la màgia com un element creïble per a la societat que es descriu, com per exemple trobem a *Cançó de gel i foc*, de George R. R. Martin. En d'altres casos, els mons imaginats conviuen amb la realitat i aquests es connecten a través de portals màgics o amb l'ajut d'éssers fantàstics, com per exemple succeeix a *La història interminable*, de Michael Ende o *Les cròniques de Nàrnia*, de Clive Staples Lewis.

La ciència-ficció, tot i que també es pot desenvolupar en mons imaginaris, també pot succeir en entorns físics coneguts i en ocasions en un temps futur –o passat– força proper per a nosaltres, com succeeix per exemple a *La màquina del temps*, de H. G. Wells.

L'element, però, que distingeix amb més claredat la fantasia de la ciència-ficció és el paper que té la tecnologia i el component científic en aquest tipus de novel·les, com per exemple a *Jo, robot*, d'Isaac Asimov. En moltes ocasions la literatura de ciència-ficció ha permès projectar futurs possibles basant-se en tecnologies desconegudes, sense això provocar una alteració dels coneixements físics coneguts per l'home en el moment d'escriptura de la novel·la. Els relats de caire científic tenen una base real i s'han de poder explicar en termes científics. Així, per exemple, en els orígens de la literatura de ciència-ficció, quan al segle XIX, Jules Verne escriu *Vint mil llegües de viatge submarí*, on el submarí Nautilus comandat pel capità Nemo viatja pel fons de l'oceà, o a *De la terra a la lluna*, quan idea un coet per anar a la Lluna amb tres homes al seu interior, encara faltaven molts anys perquè aquests aparells fossin coneguts per l'home en el "món real" i fos científicament possible fer viatges d'aquestes característiques. En aquests casos, l'aventura és un element primordial de la novel·la, però el component científic, altament creïble –o possible– permet avançar allò que s'esdevindrà en un futur. És a dir, els esdeveniments extraordinaris que es narren, permeten al lector creure que són possibles dinis dels límits del progrés tecnològic. El mateix passaria en l'actualitat més propera, quan ens trobem amb històries futuristes de viatges per l'espai, la colonització interplanetària i l'aparició de la intel·ligència artificial amb robots que conviuen amb l'home, com succeeix en la saga *Star Wars*, en la gran pantalla. En canvi, en les novel·les de gènere fantàstic, les lleis de la mecànica i de la física s'alteren a mercè de les necessitats de la història i de les vicissituds dels protagonistes, vegis el cas, per exemple, de les escombres voladores o dels encanteris més sorprenents de *Harry Potter i la pedra filosofal*, de J. K. Rowling³.

La narrativa de ciència-ficció presenta, a diferència de la narrativa fantàstica, una tecnologia possiblement desconeguda per a l'home, però que si existís podria suposar canvis socials importants per a la humanitat. A *La mà esquerra de la foscor*, per exemple, Ursula K. Le Guin, ens presenta l'*ansible*, un aparell –fictici– que permet la comunicació interplanetària.

Finalment, la ciència-ficció presenta un futur molt previsible i ja sigui des d'un vessant positiu o negatiu, qualsevol lector pot assumir que allò que llegeix està per arribar (el que podríem dir anticipacions científiques) i, segons la intenció de l'autor, podem

³ El mateix podríem dir de la resta de llibres de la saga: *Harry Potter i la cambra secreta*, *Harry Potter i el pres d'Azkaban*, *Harry Potter i el calze de foc*, *Harry Potter i l'orde del Fènix*, *Harry Potter i el misteri del Príncep* i *Harry Potter i les relíquies de la Mort*, així com altres seqüeles que han seguit a aquest èxit: *Bèsties fantàstiques i on trobar-les*, *El Quidditch de totes les èpoques*, *Les rondalles del bard Gallard*, *Harry Potter i el llegat maleït* i les que encara queden per venir.

desitjar o rebutjar i manifestar el desig de prevenir aquest possible futur⁴. En canvi, en la literatura fantàstica podem trobar problemàtiques eternes, com la lluita entre el bé i el mal, o històries que presenten problemes socials, també eterns, com per exemple la diferència de classes o la lluita de poders. Sigui com sigui, però, en la literatura fantàstica no hi ha una voluntat manifesta de preveure res, més aviat consisteix a mirar el món des d'una altra òptica i amb unes lleis pròpies i que, com a bon lector, cal acceptar des de la primera pàgina de la novel·la.

Generalment, els autors de ciència-ficció, més enllà de les aventures i dels enginyers tecnològics, porten el lector a interrogar-se sobre les aportacions i els progressos de la ciència. Des d'una òptica més o menys crítica, ens porten a posicionar-nos sobre les especulacions científiques, a qüestionar-nos com pot ser aquest “nou” món tan diferent al nostre món, tal i com el coneixem en l'actualitat. Aquest vessant més analític i crític ens porta a un dels aspectes de fons que singularitzen la ciència-ficció i li donen sentit: Quines conseqüències pot tenir aquest progrés per a l'individu i, en conseqüència, l'evolució del teixit social?

La literatura de ciència-ficció, doncs, tracta sobre els problemes de la condició humana i obre les portes a plantejar-nos noves maneres de mirar i entendre la realitat. Si bé aquest punt podria ser molt proper a la finalitat que també pot pretendre assolir la literatura fantàstica, en el cas de la ciència-ficció, segons Miquel Barceló, allò que la defineix és el fet que l'hem d'entendre com una literatura d'idees, com una narrativa on allò essencial és el contingut, els temes que proposa, més que no pas la forma. En d'altres paraules, la ciència-ficció ens permet plantejar-nos **què seria de la societat si existís..., es produís...**

Què passaria si...

La mirada cap al futur, en ocasions, ens porta a imaginar mons ideals amb models socials perfectes. Des d'aquesta perspectiva estaríem parlant d'una **mirada utòpica** del futur. Quan aquesta perspectiva arriba a la literatura, estem referint-nos a obres que descriuen un espai inespecífic –no localitzable geogràficament–, però idíl·lic, perfectament “correcte” des del punt de vista social, polític, científic, religiós i moral. Els habitants d'aquells llocs viuen en harmonia i accepten les lleis pel bé de la convivència. Estem parlant, doncs, de llocs alternatius al món real i que, d'alguna manera, esdevenen paradisos somiats. Un clar exemple d'aquest model de literatura el tindríem a *Una utopia moderna*, de H. G.

“L'important no és mantenir-se viu, sinó mantenir-se humà.”

George Orwell (1903 – 1950)

⁴ És aquest aspecte el que ens obre les portes de les distopies, que tractarem més endavant.

Wells⁵, on ens presenta una visió moderna de la societat basada en una concepció socialista de l'estat.

La història de la humanitat, però, presenta esdeveniments, com els conflictes bèl·lics, els sistemes polítics totalitaris, els desastres naturals i el canvi climàtic, la supremacia tirànica de la religió que mobilitza sectors concrets de la societat, les polèmiques científiques –ja sigui, per exemple, la clonació humana o els organismes transgènics–, la intel·ligència artificial..., que obren la possibilitat d'una visió negativa de la humanitat i del futur que ens espera. L'omnipresent globalització, la crisi econòmica i el desencís en els líders polítics han col·laborat, també, a malfiar-se del futur fins arribar a considerar que cada cop anem més de mal en pitjor. Aquesta mirada del futur, des d'una concepció negativa i pessimista, es coneix amb el nom de **distopia**. Les utopies presenten societats ideals, però d'alguna manera irrealitzables o inabastables. En les distopies, en canvi, molt en contacte amb el gènere de la ciència-ficció, es presenta el món futur que podria esdevenir, molt pitjor a l'actual, si certs condicionants (polítics, econòmics, socials, religiosos o morals) regessin la nostra vida.

La literatura distòpica presenta una finalitat clarament didàctica: mostrar cap a on s'encaminen els passos de la humanitat i si no posem remei als problemes de l'actualitat, el futur que ens espera és incert i descoratjador. Aquesta finalitat didàctica en molts casos ve acompanyada d'un component crític o satíric en la mesura que pren la soledat de l'individu o la por de la societat per enfrontar-se al sistema polític o social alienant i que domina el món. Èticament ens trobem davant de societats qüestionables, amb un cert aire de decadència i que posa de manifest interrogants com **cap a on ens dirigim?, què passaria si...?, quins valors estem deixant per a les generacions futures?, Com lluitar, doncs, davant d'un poder totalitari que supera i trenca qualsevol símptoma de llibertat i expressió d'emocions? Com lluitar contra aquest estat d'ànim?...** És el lector d'obres distòpiques qui ha de respondre's aquestes preguntes, qui ha de ser capaç d'interpretar entre línies el model (in)satisfactori de societat que l'autor ens presenta, per molt que aquesta sigui plantejada com una societat ideal, modèlica i perfecta.

Sens dubtes, doncs, les distopies presenten una visió apocalíptica del món. Aquesta visió ens permet interpretar les distopies com **antiutopies**. Les característiques que permeten identificar aquesta societat indesitjable, i fins a un cert punt desesperant, són les següents:

⁵ Amb tot, cal tenir prudència amb les utopies, atès que la més ben intencionada d'elles pot presentar una doble lectura perversa i àcida en la seva interpretació crítica. Així, per exemple, si bé en el Llibre IV d' *Els viatges de Gulliver*, de Jonathan Swift podríem albirar una certa utopia en els *Houyhnhnms*, éssers que viuen en harmonia amb la natura i fan servir la raó de manera sorprenent per damunt dels instints animals. Ara bé, tot i que presenten un model ideal de societat, la seva relació amb els *yahoo* (humans involucionats) deixa entreveure un menyspreu cap a la condició humana per part del mateix Gulliver. Per tant, ja tenim servit el component distòpic.

- **AUTORITARISME:** Existència d'un poder (polític, religiós o econòmic) que monitoritza la societat. Aquest poder assumeix el control, atès que consideren que és l'única manera d'aconseguir una societat harmònica que ha pogut eradicar les grans problemàtiques de la humanitat, en detriment dels antics governs, que han fracassat en aquest intent.
- **ORIGEN CATALITZADOR:** La nova societat és el resultat d'un conflicte bèl·lic, d'un desastre ecològic, d'un aspecte evolutiu (involutiu?)... que estava abocant la societat al caos, la desesperació o la possible perdició o desaparició.
- **CONeixEMENT ÚNIC:** El control de la societat suposa la invalidació de qualsevol ideologia o pensament que alteri aquesta única percepció del món.
- **AÏLLAMENT:** L'individu viu en societat, però sol, amb por i sense la possibilitat d'expressar opinions pròpies més enllà de l'estandardització de pensament que transmet el poder. L'individu viu sota aquest control sense tenir-ne consciència.
- **SOCIETAT HIPOTÈTICA:** Es tracta d'una societat inexistente, localitzada en un temps i espai concrets, real, creïble i propera per al lector.
- **VISIÓ APOCALÍPTICA:** L'obra serveix per exhortar el lector de problemàtiques universals que podrien arribar a esdevenir reals. La lectura permet qüestionar valors ètics o morals de la societat, ja sigui de la societat fictícia o de la real.
- **PLANIFICACIÓ:** Tots els ciutadans segueixen un mateix patró de conducta, de formació, de creació, de vestimenta... que permet unificar la societat considerant que aquesta planificació unitària és el millor i molt millor que les societats precedents.
- **ESPERIT DE REBEL·LIÓ:** Existeix un personatge (o personatges) que rebutgen aquest model de societat i lluiten per rebel·lar-se contra el sistema organitzat.

La mirada cap al futur ens permet presentar les distopies com un subgènere de la ciència-ficció. Les obres distòpiques, ja considerades clàssiques, més conegudes són *Un món feliç*, d'Aldous Huxley, que ens presenta un futur on els humans són concebuts amb tècniques de reproducció assistida i condicionats de per vida per processos d'aprenentatge hipnòtics; *1984*, de George Orwell, que reflecteix superbament un futur inconcret en què la societat es divideix en tres estaments: els membres del Consell dirigent, els buròcrates de l'estat i una massa social pobra i sedada que està sotmesa a un rigorós sistema de control (El Gran Germà) i *Fahrenheit 451*, de Ray Bradbury, que presenta un govern tirànic amb la voluntat d'eliminar qualsevol pensament contrari als seus ideals. Si bé aquestes tres obres poden considerar-se el gran triumvirat distòpic, l'entrada del segle XXI no ha deixat de sentir-se influenciat per aquest sentiment incert i possiblement negatiu del nostre futur i continua produint grans obres, com per exemple *El conte de la serventa*, de Margaret Atwood, que ens presenta una dictadura religiosa que relega la dona a una posició supeditada a l'home i de plena dependència, o *Els jocs de la fam*, de Suzanne Collins, pensant en un públic

més jove. És evident, doncs, que avui en dia, les distopies continuen de rabiosa actualitat.

El món del cinema i la televisió també han ajudat a consolidar les distopies com un dels subgèneres de la ciència-ficció amb més trajectòria en l'actualitat. Són moltíssims els exemples: *Blade Runner* (un robot capaç de superar l'home), *Terminator* (la revolució tecnològica es gira en contra de l'home), *Matrix* (on es barregen temes com la naturalesa de la realitat i l'existència d'una realitat virtual en les nostres vides, la supremacia de la tecnologia, la llibertat de l'individu...), *The Walking Dead* (de temàtica zombi, obre les portes a un món devastat per morts vivents que devasten tota petja d'humanitat), *Black Mirror* (de temàtica molt diversa, però amb un fil conductor quasi sempre present: el qüestionament dels avantatges o desavantatges de la tecnologia), *The 100* (basada en la novel·la de Kass Morgan, presenta una visió apocalíptica de la Terra, destruïda per una guerra nuclear i només una petita part de la població –400 persones– és enviada a l'espai. Ara, després de noranta-set anys del desastre nuclear, la població que viu a l'espai s'ha multiplicat enormement i comencen a escassejar els aliments. Les autoritats prenen mesures dràstiques, la pena de mort i el control de la natalitat. A més, decideixen provar de tornar a la Terra. Per aquest motiu envien cent delinqüents juvenils per comprovar si el planeta és de nou habitable).

En definitiva, podríem arribar a considerar que la literatura distòpica està esdevenint un dels vessants de la ciència-ficció del segle XXI amb més èxit, superant la visió més aventurera d'altres èpoques del passat més recent (vegeu el cas d'*Star Wars*, encara prou vigent, per cert). D'alguna manera, però, el potencial científic i tecnològic present ja en les primeres obres del gènere de la ciència-ficció en la frontera entre el segle XIX i el segle XX, amb el temps, han esdevingut motiu de reflexió i crítica per part d'intel·lectuals, pensadors o filòsofs qüestionant-se si aquest camí que està prenent el món és el més adequat per a l'esdevenir de l'ésser humà. El potencial premonitori de les distopies, doncs, queda ben servit: *Alea jacta est!*. El destí de l'espècie humana, que reflecteix qualsevol obra distòpica, ja sigui individualment o col·lectivament, ha de ser motiu de reflexió i anàlisi. L'exageració hiperbòlica dels problemes de la societat actual prenen relleu en aquestes obres i han de servir-nos per tenir una percepció apocalíptica del futur que ens espera si no som capaços de resoldre aquells problemes, injustícies o comportaments que defineixen la societat del segle XXI. Com sempre, i en tot en aquesta vida, la solució només és en les nostres mans. El temps ens ho dirà (o ens ho mostrarà).

Pel que fa a la literatura distòpica, potser ens caldria fixar-nos en el comportament dels antiherois distòpics, que vivint en entorns d'extrema i dura supervivència lluiten per sobreviure, s'enfronten al poder i manifesten la seva convicció de superar tots els entrebancs amb què es troben tractant de resistir. En ocasions perden i moren, en

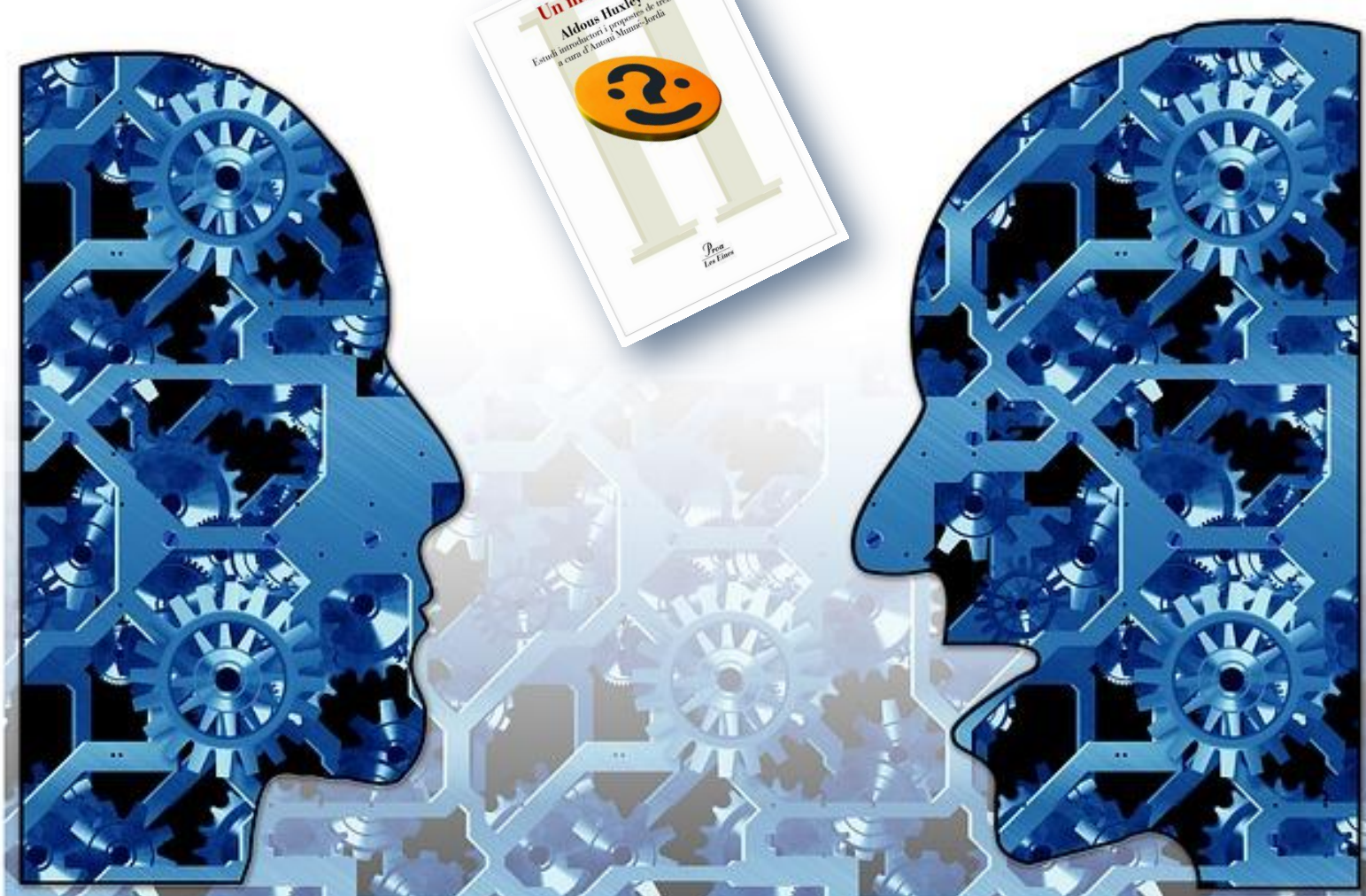

d'altres, però, guanyen i se'n surten. Possiblement hauríem de fer el mateix i començar a lluitar abans que ja no siguem a temps de fer-ho? La frustració i el desencís del món actual no ha de ser motiu per deixar-se guanyar. Si el món va cap a la deriva, posem-hi remei. Valorem, doncs, el poder catàrtic que ens ofereix la literatura per reaccionar i posar fil a l'agulla.

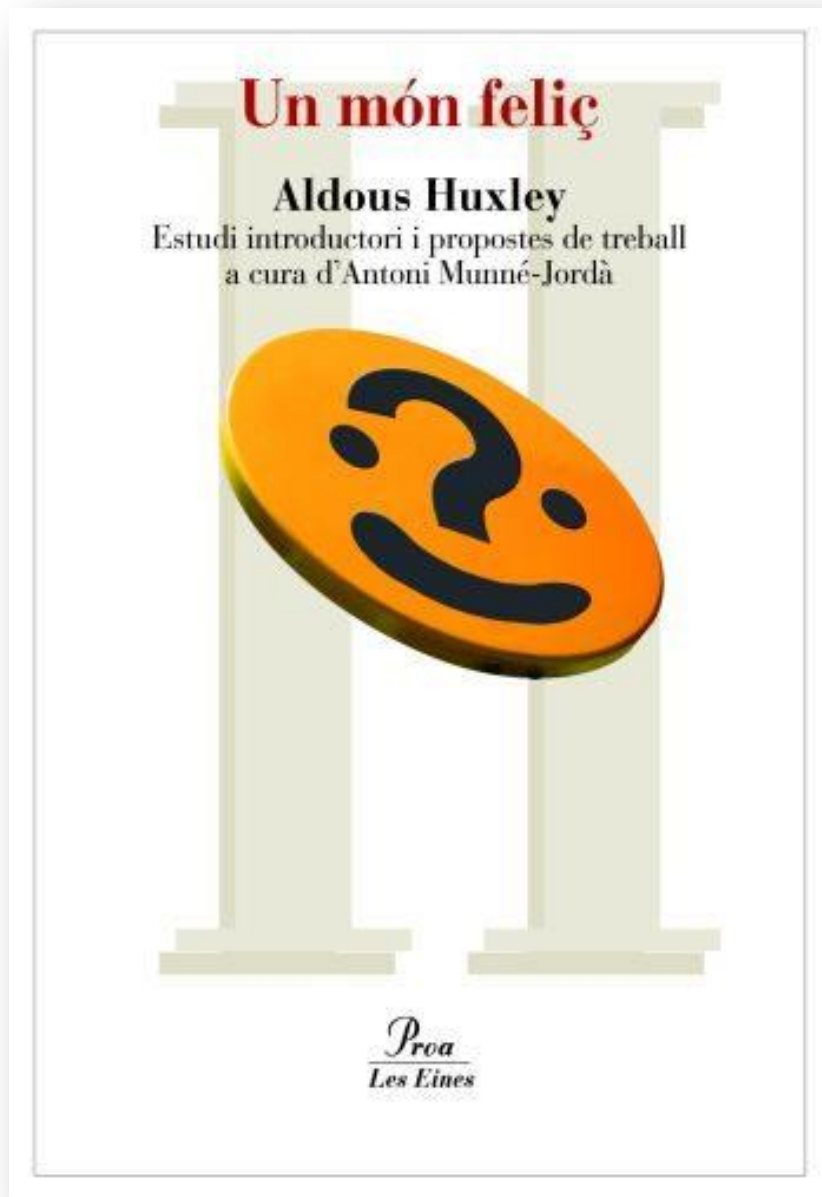

Guia de lectura

Abans de llegir

Va de ciència-ficció

1

Si fas memòria i recules en la teva biografia lectora (i audiovisual), de ben segur que recordaràs lectures on apareixien màquines o enginyers científics. Completa la taula següent especificant la informació que se't demana, tal i com mostra l'exemple.

Aquest primer exercici és de resposta oberta i té la finalitat de conèixer, d'entrada, quines són les dinàmiques i preferències lectores (o audiovisuals) dels alumnes. D'aquesta manera, el docent sabrà el punt de partida i podrà decidir si caldrà introduir més lentament, o de manera més superficial, aquells aspectes que puguin ajudar a la posterior lectura de l'obra.

2

Escolta la cançó *Robot*, d'Antònia Font i fixant-te en la lletra i en les imatges intenta identificar aspectes que puguin relacionar-se amb la ciència-ficció com a gènere.

Si bé aquest exercici es podria fer, en una conversa d'aula, a partir de la tria de lectures o pel·lícules/sèries que els alumnes han fet en l'activitat anterior, també es pot fer a partir d'escoltar la cançó del grup Antònia Font.

Les imatges del vídeo mostren un científic o inventor que idea un giny: un robot amb intel·ligència artificial. Apareixen càlculs i operacions matemàtiques, engranatges. També es veuen imatges de l'espai i la terra. La lletra, en canvi mostra elements propis de la ciència o la tecnologia: programari (software), mecànic, reprogramació, transbordadors, astronauta, satèl·lit, planeta, robot eficient, intel·ligència, ciència, computadora...

El significat de la cançó, però és més fosc i podria anar sobre la part emocional de les màquines ("Diga'm què penses", "recordaries...", "caràcter hermètic", "mirada perduda"...). La clau d'interpretació podria girar sobre la pròpia percepció del concepte d'intel·ligència artificial.

Diga'm què penses es vespres
quan es mecànic t'apaga,
quan fas un canvi de software,
sempre que te reprogramen.

Recordaries un somni:
transbordadors lluminosos,
un astronauta, un satèl·lit
d'uns acabats horrorosos.

Es oceans i sa lluna,
es teu caràcter és hermètic,
amb sa mirada perduda
dins un planeta desèrtic.

Robot eficient, més intel·ligent
que sa gent i de molt,
sa computadora amb un segon
sumarà
totes ses estrelles d'aquest món.

Robot innocent,
es deshumidificador no te sent,
s'electrodomèstic és un putxo enxufat
i no sabrà mai que és s'amistat.

Diga'm què penses es vespres
quan es mecànic t'apaga,

quan fas un canvi de software,
sempre que te reprogramen.

Tots es secrets d'una ciència
dins es teu xassís de ferro,
creus que va ser necessari
fer-te d'hexura tan feo.

Robot eficient, més intel·ligent
que sa gent i de molt,
sa computadora amb un segon
sumarà
totes ses estrelles d'aquest món.

Robot innocent,

es deshumidificador no te sent,
s'electrodomèstic és un putxo enxufat
i no sabrà mai que és s'amistat.

Robot eficient, més intel·ligent
que sa gent i de molt,
sa computadora amb un segon
sumarà
totes ses estrelles d'aquest món.

Robot innocent,
es deshumidificador no te sent,
s'electrodomèstic és un putxo enxufat
i no sabrà mai que és s'amistat.

3

Llegeix atentament el següent text, que tracta sobre la definició de ciència-ficció, i destaca aquells aspectes que consideris més rellevants en relació als coneixements que ja tens sobre aquest gènere literari.

La conversa a l'aula que pot generar aquesta activitat hauria de permetre, també, activar els coneixements que els alumnes tenen sobre la ciència-ficció. Tot i que els camins que pot prendre la conversa són diversos, caldria vetllar per tal que aflouressin els següents aspectes durant la conversa:

- La tradició anglòfona del gènere, però amb orígens europeus (Jules Verne).
- La ciència-ficció com a literatura d'idees.
- El progrés tecnològic i científic.
- Una literatura d'acord amb les constants del seu temps: a partir de la revolució industrial.
- La ciència-ficció com a resposta a les inquietuds humanes, als seus problemes, dubtes...
- El contingut especulatiu de la ciència-ficció.
- Els futurs "possibles".
- ...

4

La versemblança és un dels aspectes que distingeix més clarament la ciència-ficció de la fantasia. Busca el significat del mot versemblança al diccionari i a continuació mira els següents curts d'animació. Quins consideres més propers a la fantasia i quins més propers a la ciència-ficció? Per què?

La ciència-ficció té un contingut especulatiu de gran importància que es pot veure, sobretot, en *Synesthesia*. Hi ha respostes humanes als canvis provocats per la ciència i la tecnologia, com a *Prism*. El temps en què succeeixen les històries és un futur llunyà, tot i que a *The gift*, el futur és força "present" i perceptible al món que coneixem en l'actualitat.

Deliverer, en canvi, pertany al terreny de la fantasia, ja que el temps és en un passat llunyà i hi ha elements de misteri i es transgredeixen lleis científiques tot i que els esdeveniments són explicats des d'un posicionament comprensible.

Distopies: un món indesitjable

5

Per començar, omple aquest mapa conceptual amb allò que sàpigues. En acabat, comparteix les teves respostes amb els teus companys.

Resposta oberta. És important dinamitzar la conversa i ajudar els alumnes a acabar de completar el mapa conceptual.

6

Classifica les següents situacions segons ens aboquin a un futur esperançador, o bé a un futur dissortat.

Tot i que es proposa una classificació de cada situació, cal tenir en compte que algunes d'elles són ambigües i podrien estar en ambdós bàndols, segons com s'interpreti la situació en qüestió. Per tant, és important escoltar els arguments que presenten els alumnes per defensar la seva proposta davant dels companys.

FUTUR ESPERANÇADOR

Els sistemes de locomoció elèctrics facilitaran en un futur pròxim millorar la problemàtica de la contaminació

El treball que actualment es fa des de la infància i unes polítiques adequades garantirán la igualtat de gènere

La colonització d'altres planetes és una alternativa possible a la superpoblació actual de la Terra

El progrés tecnològic i científic permet una millor qualitat de vida

Els avenços mèdics garanteixen un cicle de vida molt més llarg i saludable

Els robots alliberaran l'ésser humà de l'esforç físic

FUTUR DISSORTAT

La superpoblació de la Terra produirà, a curt termini, problemes d'alimentació per a tota la població

Si els preus de l'habitatge continuen en una escala d'increment constant, les ciutats esdevindran nuclis turístics i deixaran de ser de persones

El canvi climàtic ens aboca a un món en què serà impossible viure-hi

La intel·ligència artificial superarà, i possiblement supeditarà la intel·ligència humana

Els conflictes bèl·lics esdevindran l'apocalipsi de la Terra: destrucció i devastació

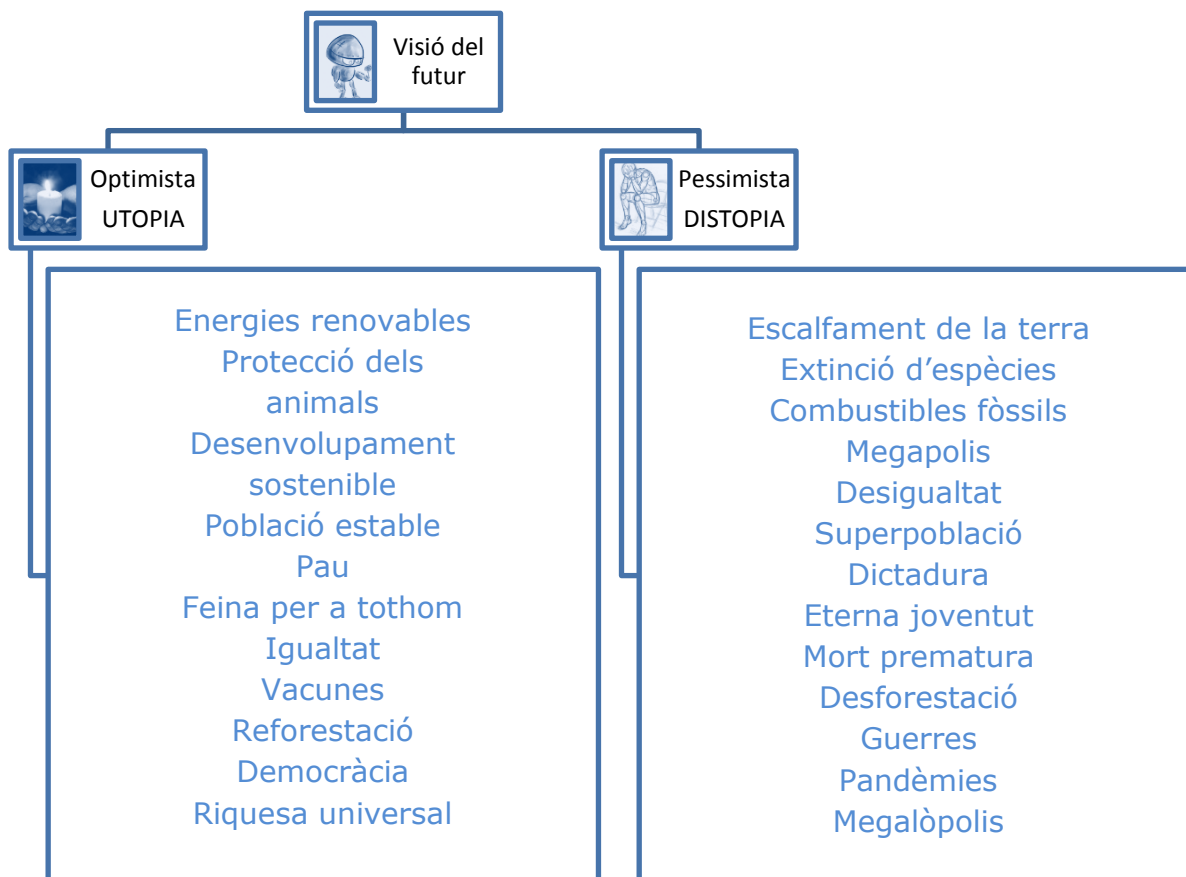
El poc profit que actualment s'aconsegueix de les energies renovables comportarà el desús d'aquestes en un futur no molt llunyà

7

En ocasions la visió de futur és força personal i depèn de l'opinió de cadascú, de la manera d'entendre la situació actual del món... Intenta classificar les següents situacions segons consideris que són visions optimistes o pessimistes per al teu futur o el futur de la societat, en general.

La resposta a aquesta activitat es pot considerar parcialment oberta. Per tant, caldrà estar atents a les argumentacions dels alumnes. És un bon moment, també, per delimitar els conceptes d'utopia (societat perfecta, però pràcticament irrealitzable) i distopia (societat desagradable, indesitjable i apocalíptica). El treball d'aquests dos conceptes també pot portar a valorar quin és el paper de l'home en tot aquest afer. És a dir, no es tracta de considerar aquests conceptes utòpics o distòpics, sinó que és la intervenció de l'home qui pot decantar la balança cap a un costat o cap a l'altre.

8

Fes una cerca per internet i busca frases cèlebres que facin referència al futur de la humanitat, ja sigui des d'una perspectiva esperançadora o dissortada.

Resposta oberta

Un món feliç

9

Quines qualitats ha de tenir un món feliç? Com pot ser un “món feliç” distòpic? Podríem considerar que hi ha una antítesi entre els conceptes feliç i distopia?.

La primera pregunta és oberta i dependrà de l'opinió de cada alumne. Pel que fa a les altres dues preguntes, també són parcialment obertes, tot i que caldria insistir en la contraposició “feliç”, entès des d'una perspectiva positiva, amb el concepte de distopies, entès com un concepte negatiu i amb un valor apocalíptic. En conseqüència, sí que podríem considerar que hi ha una antítesi entre els conceptes de felicitat i distopia. Malgrat tot, cal fer veure que la interpretació dependrà del punt de vista des d'on es mirin aquests conceptes. És a dir, des de la percepció (interna) de la societat “feliç”, el seu món és perfecte, sòlid i únic. En canvi, des d'un posicionament extern, com pot ser el del lector, es poden veure els aspectes negatius, indesitjables o menyspreables d'aquesta societat que podria considerar-se alienadora. Aquesta activitat, doncs, ha de permetre a l'alumne adonar-se que, com a lectors, prenem un posicionament davant del que llegim. Aquest posicionament pot divergir de la concepció que tenen els personatges (com a mínim, alguns) de la lectura.

10

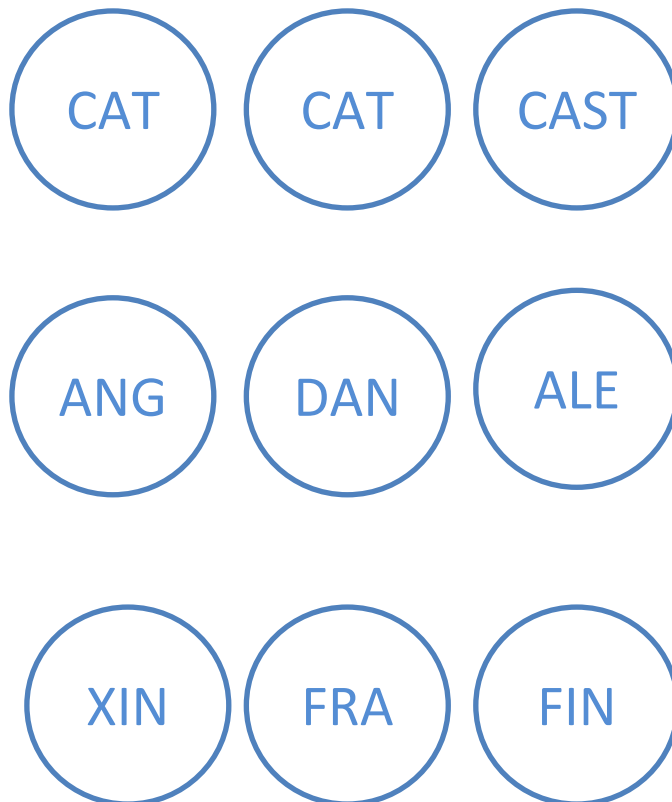
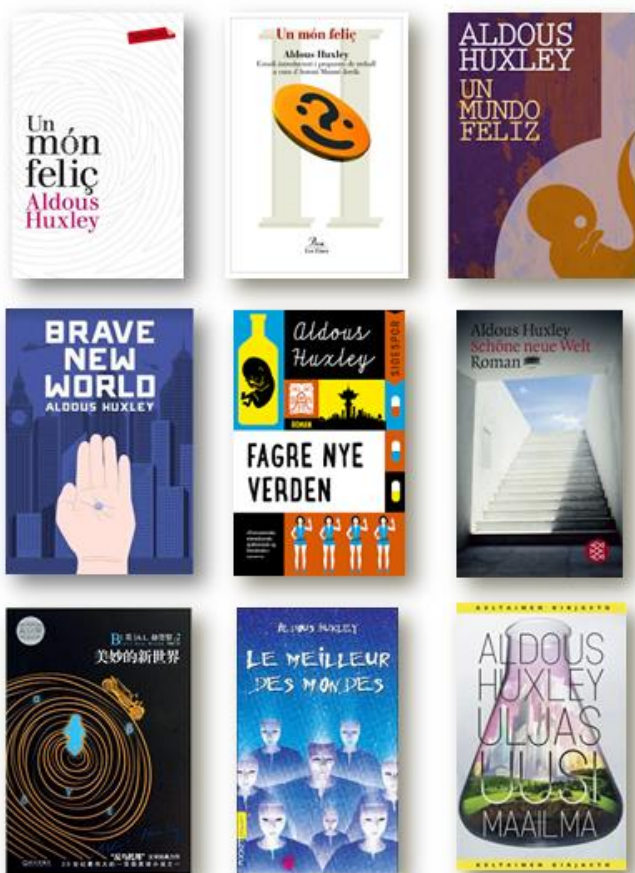
Consulta els següents enllaços on trobaràs informació sobre la vida d'Aldous Huxley, autor d'*Un món feliç*. En acabat, elabora el currículum de l'autor seguint la pauta que trobaràs al full següent.

Resposta oberta. L'objectiu de l'activitat és conèixer la figura d'Aldous Huxley, atès que es tracta d'un autor estranger i, segurament, desconegut per part de l'alumnat. Per tant, l'elaboració del currículum és secundària i sense més importància que apropar-se a l'autor.

11

Compara les portades de la publicació d'*Un món feliç* arreu del món. Quina informació et permeten deduir de la lectura? Quines són més informatives i quines més metafòriques?

L'exercici de comparar portades en diferents edicions i idiomes és interessant i atractiva. Permet veure maneres d'entendre la lectura i com cada cultura s'apropia del contingut de la novel·la, deixant de banda les qüestions editorials i econòmiques.

En el cas que ens ocupa, la conversa d'aula que podria propiciar aquesta activitat hauria de permetre adonar-nos que:

- l'edició castellana, anglesa, danesa, francesa i finesa són força literals, atès que ens permeten detectar alguns elements que després es trobaran en la lectura: consum d'estupefaents o drogues (edició anglesa), la reproducció assistida (edició castellana, danesa i finesa, tot i que en aquest últim cas té un component metafòric ja que és tot un món el que hi ha dins la proveta), el control de la societat (edició francesa)...
- l'edició catalana, alemanya i xinesa són de caràcter més metafòric en diferents nivells. En el cas de l'edició alemanya, la imatge recorda a la caverna platònica i es fa difícil de percebre un significat o interpretació sense haver llegit la novel·la. En el cas de l'edició xinesa destaquen les lletres gregues i el cotxe que giravolta el personatge central de la imatge. En aquest cas, també caldrà llegir la novel·la per saber que es tracta d'una metàfora de les castes del Nou món i de la importància de Ford en la

societat fordiana. Finalment, les edicions catalanes són les més críptiques. La primera hem de considerar-la només des del vessant estètic sense atribuir cap significat al contingut de la novel·la. De la segona, en canvi, podríem fer una interpretació hipotètica que el lector hauria de comprovar mentre llegeix el llibre: les dues columnes ens poden remetre a la idea de poder. Pel que fa a l'emoticona somrient, s'hauria de relacionar amb la idea de felicitat, però també caldria evidenciar que damunt d'aquesta emoticona hi ha un interrogant, la qual cosa ens permet posar en dubte aquesta suposada felicitat.

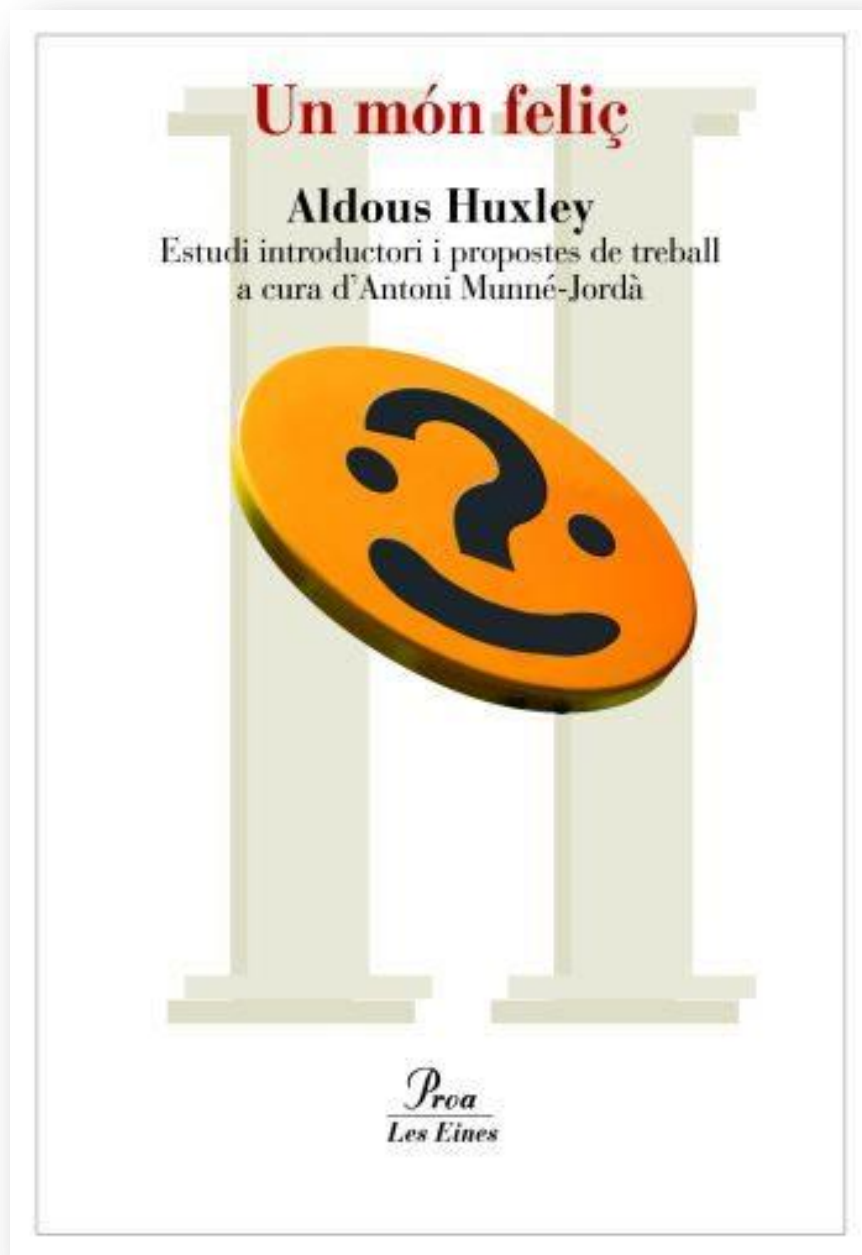
12

Tot i que la contraportada del llibre insereix la lectura dins el gènere de la ciència-ficció, llegeix aquesta informació i identifica elements "indesitjables" que permetrien catalogar la novel·la dins el subgènere de la literatura distòpica.

L'activitat ha de permetre relacionar el que s'ha treballat durant l'abans de llegir per veure si l'alumne és capaç de detectar elements clarament distòpics. D'altra banda, atès que la novel·la és complexa i d'un estil narratiu força elevat, aquesta síntesi argumental permetrà a l'alumne situar-se en la història i poder començar a llegir sense l'escull de llegir una història enrevessada per la temàtica i per la gran quantitat de referents de l'època de l'autor que, a hores d'ara, queden ja molt lluny dels nostres alumnes.

Es destaquen aquelles idees que l'alumne hauria d'identificar de la contraportada del llibre i que relacionaríem amb la visió apocalíptica del món que reflecteix Aldous Huxley en la novel·la.

Un món feliç (1932) és una de les novel·les de ciència-ficció més celebrades del segle XX. Publicada en una època en què ja emergien, com una amenaça, els grans règims totalitaris que havien de desembocar en la Segona Guerra Mundial, *Un món feliç* ens convida a imaginar una **societat futura** en què un **Estat paternalista** manté els seus **súbdits sota els efectes de la droga oficial del règim**, un narcòtic anomenat "soma". A fi d'aconseguir **blocs de ciutadans genèticament unificats i coherents**, l'Estat endega un projecte de **clonació**. Els embrions, concebuts i desenvolupats al laboratori, són traslladats a la sala de **Predestinació Social**, on **s'ajusten les aptituds i la intel·ligència de cadascú segons la casta** què ha estat assignat. Quatre joves, **víctimes i herois** d'aquesta novel·la, **no encaixaran en un règim planificador i totalitari** que pretén transformar els humans en meres cèl·lules d'un cos social.

Tot llegint

1

Gimcana de lectura

Mentre llegeixes la novel·la, contesta aquestes preguntes de comprensió i comparteix les respostes amb els teus companys. Per cada resposta encertada, signa una casella del carnet de lectura. A veure qui guanya el nombre màxim de reptes al final!

Hi ha una pregunta per capítol i estan ordenades seguint l'argument de la novel·la.

1. Un cop que has llegit el capítol I, què creus que significa la divisa que hi ha a l'escut de l'Estat Mundial?

Només amb el primer capítol es farà difícil que el lector tingui una percepció completa del significat d'aquesta divisa. Ara bé, pel que s'explica es podran fer algunes prediccions que es podran completar a mida que avanci la lectura.

"Comunitat. Identitat. Estabilitat". Aquest lema sintetitza la màxima estabilitat social del nou món: allò important és la col·lectivitat, no l'individu. De la mateixa manera succeeix amb la identitat. Com descobrirem en la novel·la, cadascú té un paper en aquest rusc. Només d'aquesta manera és possible mantenir l'equilibri (estabilitat) social.

2. En què consisteix la hipnopèdia?

La hipnopèdia és el mètode de condicionament que es fa servir a l'Estat Mundial. Consisteix en un procés de formació i aprenentatge a través del somni (hipno=somni, pèdia=educació). Aquest mètode s'aplica durant la infantesa mentre els infants dormen aplicant estímuls auditius. Es considera, per tant, que el cervell és com una esponja receptiva que mentre continua actiu durant el descans de la persona, va incorporant certes lliçons, idees o opinions que acaben condicionant l'actitud i el comportament de la persona. És, doncs, un mètode de manipulació.

3. El nou Estat Mundial rebutja qualsevol manifestació artística, històrica i cultural del món abans de Ford. Com expliques aquest comportament?

Tal i com s'explica a la pàgina 64⁶, consideren que "la història és una farsa". En la mesura que el nou estat vol imposar un nou model de funcionament, és normal que rebutgin tot allò anterior que contradiria els nous principis que regeixen la societat modèlica i perfecta. És una manera de garantir l'èxit d'aquesta empresa: El desconeixement (o la manca d'aquest) es converteix en un principi que garanteix la identitat, que propicia la comunitat i que assoleix, doncs, l'estabilitat desitjada.

4. Què diferencia en Bernard d'en Helmholtz? Què els apropa, però?

Al principi de la novel·la, Bernard Marx se'ns presenta com una persona insegura, tímida, amb pocs amics i d'alguna manera ressentit amb el món (se sent desgraciat). El seu físic ajuda a entendre aquest comportament. Ell és un

⁶ La notació de les pàgines es correspon amb l'edició corresponent a l'editorial Educaula62, dins del Grup62.

alfa, però el seu físic quasi l'apropa als gammes: baixet i menys corpulent. Recordem, que a la pàgina 92 ell mateix diu: "Jo sóc jo, i voldria no ser-ho".

En canvi, Helmholtz Watson és el model d'intel·lectual, savi però insatisfet amb la mediocritat del món.

La sensació de sentir-se diferents dins l'Estat Mundial és el que els apropa. D'una banda, Bernard per la seva "inferioritat" física. D'altra banda, l'excés d'intel·ligència de Helmholtz és el que el fa separar-se de la resta de conciutadans.

En conclusió, ambdós són infeliços en un estat suposadament feliç.

5. En què consisteix l'Orgia-follia?

L'Orgia-follia és una mena de cerimònia religiosa amb un contingut sexual molt elevat.

6. Com entén Lenina el concepte de llibertat?

En les pàgines 116-117, Bernard i Lenina mantenen una conversa tractant el tema de la llibertat. Per a Lenina, la llibertat resideix dins de la concepció comunitària d'aquest nou món. Així, per exemple, diu: "Jo sóc lliure. Lliure de divertir-me com vull. Tothom és feliç ara." Bernard, però, li respon: "-Sí. 'Tothom és feliç ara'. Comencen a dir-ho als infants quan tenen cinc anys. però no t'agradaria tenir la llibertat de ser feliç d'una altra manera, Lenina? De la teva manera, per exemple, no com tothom." Per a Bernard, la llibertat és un tret individual, no col·lectiu.

7. Què ens pot fer suposar que al món fordian hi ha un exagerat culte a la bellesa?

El descobriment de gent en la reserva fora de l'Estat Mundial genera un contrast per l'aparença física dels fordians i els habitants de Malpaís. Lenina sent un gran rebuig quan veu un home vell o una dona desdentegada, grassa, amb roba bruta... D'alguna manera, podem deduir que a l'Estat Mundial es practica el culte a la bellesa i a la joventut.

8. Al capítol VIII (pàg. 154), Linda confessa a John que no sap res. Què amaga aquesta idea?

D'alguna manera, l'estratificació social de l'Estat Mundial genera una especialització elevada segons les tasques assignades i, a més, amb un únic coneixement, el de l'Estat. Això provoca que no sàpiguen res més enllà de la realitat de l'Estat Mundial. Recordem, també, que la cultura ha estat oblidada (o potser millor dit, rebutjada).

9. John es queda meravellat en veure Lenina i té una reacció "literària". Com és i a què respon aquesta reacció?

John queda totalment corprès en veure Lenina. Una emoció intensa bull dins seu i es comporta com qualsevol enamorat que davant de tanta bellesa, no vol malmetre-la. A més, recita versos de Shakespeare fent referència a Julieta. El comportament de John ens recorda els personatges shakespearians que viuen amors conflictius (en el cas que ens ocupa l'amor entre un "indi" i una dona civilitzada). John i Lenina són, doncs, com Romeu i Julieta.

10. Com interpretes la comparació que es fa del centre de Bloomsbury amb un rusc?

El director del centre de Bloomsbury, al capítol 10, fa referència a l'activitat del centre com "El rusc d'activitats". La referència al rusc no és gratuïta per part de Huxley, atès que no només cal tenir en compte la idea de treball, sinó que cal afegir també la idea d'organització, responsabilitat i col·laboració per al bé comú de l'eixam. La societat de l'Estat Mundial, doncs, es comporta com un rusc que funciona en benefici de la societat.

11. Què passa amb en Bernard quan torna al món fordian amb en John?

Quan tornen de Malpaís, Bernard comença a ser reconegut pels seus compatriotes. D'alguna manera obté l'èxit somiat, l'acceptació per part de tothom, tot i les seves "diferències físiques". Amb tot, aquest reconeixement no és gratuït, ja que és John qui el provoca. A més, aquest és el punt d'inflexió en l'evolució de Bernard com a personatge. L'èxit se li puja al cap i l'acceptació que com a lectors havíem tingut d'ell des del principi de la lectura canvia radicalment a partir d'ara.

12. Quin fet ens demostra que la fama és fugissera i en moltes ocasions respon a interessos falsos?

Bernard exhibeix John i això li permet relacionar-se amb les altes jerarquies de l'Estat Mundial. Quan decideix no continuar amb aquest joc, atès que ho fa contra la seva voluntat, com a individu, i sense haver-li consultat res, els convidats de Bernard abandonen casa seva, deixant clar que l'únic interès és John, no pas Bernard. No hi ha, doncs, una relació íntima i sincera entre els habitants del Londres fordian.

13. Lenina desitja el salvatge, però aquest la rebutja. Per què?

John no tolera el llibertinatge i la promiscuïtat de Lenina. Els seus sentiments envers ella són purs, virginals, quasi propers a una tragèdia clàssica i mostrant uns sentiments espirituals.

14. Quina concepció de la mort hi ha a l'Estat Mundial? I a Malpaís?

La mort, en la societat fordiana, és un fet natural i necessari. No es viu de manera angoixant, així, per exemple, els nens que estan sent condicionats visiten els llocs on atenen els moribunds que esperen la mort, com una fase més de la seva preparació per a la societat. Hi ha, doncs, una acceptació positiva de la mort i aquesta és vista de manera alegre, però digna. A més, la mort (tinguem en compte el capítol 5) és útil per a la societat fordiana: morir és un acte d'alegria i satisfacció ja que les cendres serviran d'abonament per a les plantes. En canvi, la reacció de John en la mort de la seva mare deixa entreveure el patiment que per a ell suposa la seva desaparició i com els records del passat el trasbalsen.

15. Quin fet ens provoca un canvi d'impressió respecte a en Bernard?

Quan John intenta alliberar un grup de Deltas de la seva addicció al soma, la policia fa acte de presència. Durant l'aldarull, Bernard intenta escapolir-se sense ser vist. El fet que intenti fugir i no involucrar-se amb John, com a lectors, ens fa canviar l'opinió que tenim d'ell. En el fons, no actua com una bona persona.

16. Mustafà Mond és dels pocs que té accés a la cultura. Com ho interpretes?

Mustafà Mond, com a interventor mundial, és qui conserva "tots els secrets" de la cultura antiga. Segons ell, mantenir aquests secrets sota custòdia és una manera de protegir la societat i garantir la seva felicitat. Segurament senti una gran admiració envers tot aquest passat, però la seva responsabilitat envers la felicitat mundial fa que n'hagi de prescindir. Amb tot, per què no se'n desfà? Aquesta és la gran pregunta que caldria saber respondre. Potser sempre hi ha una espurna d'esperança...

17. Quin contrast hi ha entre Mustafà i John pel que fa a la religió?

Segons Mustafà Mond, la religió no és necessària. Tot i considerar-se creient, ho té tot: joventut, bona salut i una eterna felicitat. Per tant, no necessita cap Déu. Creure en una divinitat fa sentir l'ésser humà desgraciat. John, per contra vol sentir-se desgraciat i creure en un Déu, així com en la poesia. En la soledat, segons ell, és quan es pot estar més unit a Déu. Per a Mond, això és una bajanada, atès que en la societat fordiana està prohibit quedar-se sol. Tot es fa en comunitat, per tant la figura de Déu és insignificant i no serveix per a res.

18. Com és que John acaba suïcidant-se? Què suposa aquesta mort per a Mustafà Mond?

John acaba sentint-se un titella d'aquest nou món, no ha aconseguit entendre aquest món feliç i l'única sortida que té és la mort.

Per a Mustafà Mond, la mort de John és un fracàs. El seu experiment ha fracassat: no tothom pot ser feliç segons els esquemes fordians. La reinserció ha fallat.

2

Estructura narrativa

La novel·la s'organitza en tres parts, segons els escenaris on tenen llocs els esdeveniments. Omple la taula següent especificant els capítols i els fets més rellevants que tenen lloc.

MÓN FORDIÀ	CAPÍTOLS: 1 - 5
	FETS RELLEVANTS: Caracterització i funcionament general de la societat fordiana: <ul style="list-style-type: none">- Mètode de fecundació (Bokanovsky)- Procés de condicionament hipnopèdic- Castes socials- Prohibició de llibres antics- Promiscuïtat- Concepció de la família- Consumisme: sensorama, soma, jocs recreatius...- Progrés tecnològic i científic: reproducció, helicòpters...

MALPAÍS

CAPÍTOLS: 6 – 9

FETS RELLEVANTS: Visita a la reserva i contacte amb la societat “antiga” formada per indis i mestissos:

- Repulsió davant la vellesa, mares que alleten, mares que tenen fills...
- Rebuig de la civilització (Linda) per part dels aborígens de la reserva.
- Aïllament de John a Malpaís.
- Sentiment amorós de John.
- ...

RETORN A LA CIVILITAZACIÓ

CAPÍTOLS: 10 – 18

FETS RELLEVANTS: Xoc entre John i la societat feliç:

- Fascinació de la societat civilitzada per la figura de John.
- Reconeixement social de Bernard.
- Rebuig de la societat fordiana per part de John.
- Obsessió de Lenina per John.
- Mort de Linda.
- Embogiment de John (alliberament del consum de soma).
- Reflexions sobre la ciència, la tecnologia, la religió, la cultura, la felicitat...
- Exili de Bernard i Helmholtz.
- Vida en soledat de John (far).
- Mort de John.

3

En nom de Ford

Ja t’hauràs adonat que en la novel·la el temps es mesura seguint el calendari fordian. Qualsevol citació temporal es basa en la referència *dF* (després de Ford). En aquesta activitat cercarem informació, investigarem i sabrem qui hi ha darrere d’aquest “Ford”.

Aldous Huxley fa servir la figura de Henry Ford per bastir els valors del nou món. Qui era, però Henry Ford?

https://ca.wikipedia.org/wiki/Henry_Ford

Quins aspectes de la vida de Henry Ford connecten directament amb *Un món feliç*?

- La seva tasca professional ajudà a consolidar una classe social mitjana als Estats Units. D'alguna manera, podríem arribar a relacionar aquest fet amb la societat estratificada de l'Estat mundial fordista.
- És pare de les cadenes de producció mecanitzades en massa a baix preu (fordisme). El sistema de fecundació recorda la idea de producció empresarial.
- L'aparició del Ford T va suposar una revolució en la indústria automobilística i a ser un bon impuls per al progrés i el consumisme. La societat fordiana és una societat totalment tecnificada i addicta al consumisme.

Quines referències, a més de *dF*, podem trobar en la novel·la sobre la figura de Henry Ford?

- Pàgina 54: "Nostre Ford" (tractament de divinitat).
- Pàgina 55: Referència a l'aparició del model Ford T com a data per referir-se al descobriment de la hipnopèdia (per ser més exactes, 23 anys de l'aparició d'aquest cotxe). Aquesta idea es reprèn en d'altres moments de la novel·la. Com per exemple, a la pàgina 81.
- Pàgina 56: "Senyal de la T a l'estómac" (equivalent a la senyal de la creu cristiana. Divinització de la figura de Ford). Aquest concepte, també es repeteix en d'altres ocasions, com per exemple a la pàgina 107.
- Pàgina 59: "Oh, Ford!" (exclamació divina).
- Pàgina 62: "Abans de l'època de Nostre Ford" (Referència temporal que marca un canvi dràstic com en el cas d'aC o dC).
- Pàgina 64: Referència a la mateixa figura de Ford i frases que, segons Mustafà Mond li atribueix: "La història és una farsa".
- Pàgina 73. "pneumàtica". Ús de conceptes mecànics per atribuir-los altres valors, com podria ser el de la bellesa. Amb tot, hi ha un cert rerefons sexista i, potser, masculista.
- Pàgina 107: "Himne de Solidaritat". Aquest himne és un càntic de lloança a Ford que esdevé místic –els que el canten arriben a sentir la presència de Ford (pàgina 109)-.
- ...

4

Una societat complexa

El món descrit per Huxley és complex i enrevessat. D'una banda, tenim una societat civilitzada en què homes i dones estan organitzats per castes. De l'altra tenim el món salvatge, amb un funcionament força diferent, però alhora proper al que regeix la societat civilitzada. Intenta completar aquest quadre tot descrivint i caracteritzant ambdues societats.

SOCIETAT CIVILITZADA	
TRETS CARACTERÍSTICS	TRETS D'ORGANITZACIÓ
<p>Es tracta d'una societat totalment unificada pel que fa al pensament i al coneixement (s'ha eradicat qualsevol petja de cultura, filosofia o religió que pogués generar conflicte entre els individus). Igualment, els intel·lectuals no tenen cabuda en aquesta societat. Qualsevol empremta d'un potencial de pensament que sobresurti del que exigeix l'estat és motiu de separació i rebuig del corpus social (exili a les illes). L'única personalitat que s'ha conservat de l'antiguitat és la figura de Henry Ford, a la qual veneren com si es tractés d'un Déu. L'existència d'aquesta figura ens fa suposar que Huxley planteja la necessitat d'una creença "divina" i "eterna" per a l'individu. D'alguna manera, doncs, sempre s'ha de creure en alguna cosa i en algú. Aquesta societat viu en plena harmonia i felicitat. No existeixen malalties i viuen còmodament gràcies als progressos tecnològics. Aquesta bonança s'aconsegueix gràcies als següents aspectes:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Procreació genètica artificial (desaparició de la concepció de família). - Condicionament dels infants (educació controlada) - Sistema de castes (control jeràrquic i econòmic de la societat per garantir un lloc adequat per a tothom). Cada casta es subdivideix en dos grups: Alfes més i Alfes menys. - Beneficis del consumisme gràcies a narcòtics i entreteniments (soma, sonorama, jocs... garanteixen una vida tranquil·la i agradable). 	<p>ALFA Són l'elit social. Disposen del control absolut de la societat. Ocupen els càrrecs més importants i rellevants (governants, procuradors, interventors generals, arxixantres). Vesteixen de color gris.</p>
	<p>BETA Es dediquen a tasques de caràcter executiu. Són intel·ligents, però no disposen de la intel·lectualitat que caracteritza els alfes. Vesteixen de color blanc.</p>
	<p>GAMMA Són treballadors de certa categoria. Disposen de l'habilitat necessària per fer les tasques encarregades. Vesteixen de color verd.</p>
	<p>DELTA Són treballadors sota la supervisió dels treballadors gamma, per tant desenvolupen feines molt més simples i mecàniques. Vesteixen d'un color oli agrisat (caqui).</p>
	<p>ÈPSILON Són l'últim nivell de la societat. Es dediquen a les feines més feixugues que no necessiten cap estímul de pensament (no disposen d'intel·ligència). Les seves feines són considerades per alfes i betes com a poc dignes o irrellevants. Vesteixen de color negre.</p>

SOCIETAT CIVILITZADA	
TRETS CARACTERÍSTICS	TRETS D'ORGANITZACIÓ
<p>La societat salvatge està formada per indis i d'altres races que mantenen creences immorals (des de la perspectiva de la societat civilitzada). Això ha provocat que hagin de viure en reserves fora de l'Estat Mundial, en llocs tancats per evitar el contacte amb la societat civilitzada. L'únic contacte possible és quan la societat civilitzada viatja al seu espai per fer reportatges o estudis de caràcter científic. Parlen llengües que en el món civilitzat ja s'han extingit. Viuen en condicions infrahumanes (en comparació amb la societat tecnològica i feliç), sense llum i sense aigua potable. No disposen de mitjans de transport avançats. Mantenen creences i rituals religiosos, viuen en unitats familiars i el sistema de procreació és natural.</p>	<p>La societat no s'organitza per castes, però mantenen vius certs comportaments organitzatius ancestrals: les dones s'encarreguen dels fills, sembla que hi ha una certa superioritat dels homes envers les dones (Popé), no saben llegir, però la saviesa es transfereix dels més vells als més joves (vell Mitsima), manifesten rebuig per allò forani, estrany i que no es correspon amb la seva manera de viure i entendre el món.</p> <p>Si bé es tracta d'una societat molt diferent que la societat civilitzada, d'alguna manera el fet de no acceptar la diferència (Linda) és un tret que les apropa. Un altre aspecte que apropa ambdues societats és el consum de substàncies per evadir-se de la realitat que viuen (alcohol en els salvatges i soma en els civilitzats).</p>

5

Personatges

Un món feliç presenta un elenc de personatges interessants d'analitzar. Caracteritza'ls a partir dels trets de personalitat que els defineixen, la funció que tenen dins l'obra i l'evolució que presenten a mida que avança la novel·la.

BERNARD MARX: Pertany a la societat civilitzada i, dins d'aquesta, forma part del grup Alfa-més, tot i que la seva complexió física no el defineixi del tot com un membre d'aquesta casta: és més aviat baixet, de complexió ampla. Segons sembla, una alteració en el procés de creació va alterar la seva condició física. Li agrada Lenina Crowne i el descobriment de John li canvia la vida: passa de ser un "marginat" social a ser popular i reconegut dins de l'alta societat civilitzada. El seu comportament immoral, segons les autoritats, comporten que sigui exiliat a Islàndia.

No li agrada viure en comunitat i presenta una actitud solitària i individualista (no li agraden els jocs socials, li agraden els paisatges, manifesta reticències envers el "sexe fàcil", prefereix no

consumir soma...). No obstant això, és un personatge que posseeix la intel·ligència pròpia dels Alfa, però constantment es qüestiona per què cal fer el que es fa. La seva rebel·lia fa que tingui un comportament molt humà i fa que sigui un personatge simpàtic i agradable per al lector. A mesura que avança la novel·la, però, el seu canvi de comportament fa que el lector l'acabi odiant i detestant. La integritat de Bernard comença a decaure quan, per exemple, es comporta de manera presumptuosa davant de Helholtz (capítol 6). A partir d'aquí esdevé un personatge superficial i obsessiu amb coses banals (s'amoïna més per haver-se deixat una aixeta de colònia oberta que pel coneixement de la societat salvatge que està a punt de descobrir –com a científic, això l'hauria de fascinar i interessar, cosa que no demostra-). L'exposició pública que Bernard fa de Linda i John és un altre aspecte que l'envileix. El sùmmum arriba quan Bernard intenta eludir la policia davant l'aldarull de John i el soma en sortir de l'hospital, després de la mort de Linda. Tot plegat ens fa veure Bernard com un personatge més interessat a destacar socialment que no pas a destacar per les seves idees, el seu pensament, la seva individualitat, la seva capacitat d'expressió per contradir les normes i els principis establerts.

LENINA CROWNE: És la típica ciutadana d'un món civilitzat i feliç. Accepta el sistema de vida, les normes i els principis que regeixen l'Estat mundial. És una noia de gran bellesa (atributs de "pneumàtica", plena d'aire, que li fan altres companys, o el fet que és desitjada constantment per altres homes –Foster, Bernard, Edzel, Hoover John...- , la qual cosa fa que sigui una persona popular i reconeguda socialment). És una persona neutra i pusil·lànime, atès que no és ella qui pren les decisions en la seva vida, sinó que tot al contrari és la vida (feliç) qui decideix per ella (recordem que és una noia "pneumàtica", plena d'aire. Per tant, buida per dins). Així, per exemple, els seus sentiments envers John són exclusivament físics, carnals i no pas ingenus i sincers, o pel que fa a Bernard, el fet que no vegi en ell res més superficial que la seva estranyesa, sense qüestionar-se què hi ha dins seu i per què es comporta així. Lenina no és qüestiona res, no és capaç d'adonar-se dels problemes o interrogants que es planteja Bernard, tampoc és capaç d'entendre John ni la seva força interior, només percep la seva bellesa, la qual cosa l'atrau. No obstant això, el final de la novel·la presenta un moment redemptor per a Lenina: En l'última trobada amb John, Lenina plora. És l'únic personatge –sense tenir en compte John-, que plora en tota la novel·la. El plor és la manifestació externa d'un sentiment, d'una emoció. Aquest final ens fa sentir pena per Lenina i deixa la porta oberta a possibles interpretacions: s'ha rendit Lenina als atacs de John?, veritablement està enamorada de John? S'ha adonat, Lenina, que no és feliç en un estat feliç?...

Un dels interrogants que hi ha en la novel·la és identificar la casta a la qual pertany Lenina. En cap moment se li atribueix un grup o altre i només podem fer deduccions: No és Alfa, atès que no té un càrrec de responsabilitat dins l'Estat mundial, Tampoc es comporta com gammes, deltes i èpsilons, atès que manifesta un nivell d'intel·ligència (tot i que sigui superficial). Tot fa pensar que es tracta d'una Beta.

HELMOLTZ WATSON: Helholtz és el típic intel·lectual que s'ho qüestiona tot (escriu) i possiblement sigui conscient de com és de fictici aquest món feliç. D'entrada el lector pot suposar que és el típic heroi que salvarà els ciutadans d'aquest món feliç: És intel·ligent, d'una gran bellesa i, com Bernard, s'ho qüestiona tot (sense canviar de manera de pensar durant tota l'obra). No obstant això, Helholtz té un punt fosc, poc clar que fa que sigui difícil d'entendre'l:

D'una banda, és un personatge que trava amistat amb Bernard, per la marginalitat que comparteixen. No obstant això, són personatges molt diferents: Helmholtz és segur, competent i de conviccions fortes. En canvi, Bernard és insegur i es comporta com un ximplet egocèntric i presumptuós. Segurament aquesta distinció fa que l'amistat entre Helmholtz i Bernard sigui superficial i no progressi ni avanci. D'altra banda, la relació que manté Helmholtz amb John és totalment diferent: ambdós personatges són intel·lectuals curiosos que s'ho qüestionen tot. És possible que aquesta connexió entre Helmholtz i John sigui envejada per Bernard i, potser, sigui un dels aspectes que provoquen l'evolució de Bernard al llarg de la novel·la. Amb tot, Helmholtz evidencia clarament que no pot ser l'heroi esperat, atès que ell mateix demostra que no pot escapar del condicionament hipnopèdic de l'Estat mundial: la seva incapacitat de referir-se i parlar dels sentiments i les emocions (recordem que es riu de Shakespeare davant de John), aspectes que considera obscenitats violentes. Finalment, la redempció és possible que, d'alguna manera o altra, arribi també per a Helmholtz: el seu exili a les Illes Falkland és gràcies a una demanda expressa del mateix Helmholtz, un lloc amb tempestes, pluja i mal clima, és a dir un lloc totalment oposat al món feliç. És possible que des de la distància Helmholtz sigui capaç de discernir la fal·làcia d'aquest món feliç? Possiblement, d'intel·ligència no li'n falta.

MUSTAFÀ MOND: És l'autoritat màxima, Interventor Mundial. En les seves mans està l'estabilitat del món feliç i a instàncies de mantenir aquest equilibri, no pot donar a conèixer tots els secrets de l'antiga civilització (grans escriptors, com Shakespeare, historiadors i filòsofs, l'art i la religió...) que són a les seves mans. Mond és un personatge que respon clarament a les conviccions ideològiques del nou Estat Mundial: si volem evitar els desastres i el patiment del passat, cal prohibir tots aquests coneixements a la població. Com a Interventor Mundial es comporta com el gran ideòleg i controlador de l'Estat Mundial que es dedica a parlar en públic (d'aquí la qualitat important que Huxley atribueix a la seva veu greu, forta i potent. Aquest fet ens hauria de portar a inferir que els discursos poden ser perillosos, atès que pots convèncer l'altre de manera subjectiva i segons uns interessos preestablerts). Mustafà Mond és un personatge complex i amaga més del que mostra: Si té plenes garanties de l'existència i necessitat d'un món feliç, per què no destrueix tota aquesta informació? Quin sentit té que la conservi en secret i només per a ell? Els sentiments, les emocions, les creences només són permeses per a un grup selecte de dipositaris? És possible que Mustafà Mond tingui dubtes sobre aquest nou món i, en el fons, no cregui en ell? Aquests, sens dubte, són altres dels grans aspectes de reflexió de la novel·la.

JOHN: Tot i tenir orígens civilitzats (la seva mare –Linda- i el seu pare –DIC-, pertanyen a la societat feliç) ha nascut i viscut tota la vida a la Reserva, fins que és trobat per John i Lenina i traslladat al món civilitzat. És de pell blanca i això, entre d'altres coses, fa que sigui un marginat dins el seu hàbitat natural, la Reserva. Tot i això ha sabut sobreviure i la seva vida es caracteritza per l'automartiri continu i permanent per sentir-se acceptat pels altres. El seu aprenentatge ha estat gràcies a lectures de Shakespeare i, possiblement, per això manifesti maneres de comportar-se pròpies dels personatges shakespearians: és orgullós i temperamental (com Otel·lo), s'enamora intensament de Lenina (però intenta que sigui un amor pur, espiritual, com passa a Romeu i Julieta), en d'altres moments és somniador i idealista... Tot plegat, ens fa veure John com el personatge més humà de tot el llibre: és l'únic que té dubtes, que té angoixes, que pateix, que s'exalta i té canvis radicals de comportament, manifesta explícitament els seus sentiments (tot i que pugui equivocar-se). La felicitat, per a

ell, és tot això: patir i saber trobar la solució. La seva visita al món civilitzat l'atabala i tampoc sap trobar el seu espai ni entén la manera de viure dels civilitzats. Això provoca que fugi i desitgi viure com un ermità, sol i apartat de qualsevol petja humana. La mort de John posa en evidència que no existeix una felicitat permanent, ja que la vida no és felicitat, sinó que tot al contrari, lluita i patiment per sobreviure. John, no aconsegueix sobreviure i trobar en la mort l'única sortida al problema.

John esdevé el gran experiment de Huxley: Al món salvatge es manifesta com l'esponja que aprofita tot allò que té al seu abast per aprendre, mentre que al món civilitzat ha de lluitar i aprendre la manera de conciliar aquests dos món tan diferents.(capítols 7-8) i irreconciliables. A més l'intent de Mustafà Mond d'experimentar sobre la reinserció al món feliç d'un salvatge fracassa: Han pogut més les conviccions de John, o ha sucumbit a la pressió del món civilitzat?

LINDA: Pertanyent al món civilitzat, la mala sort va portar que quedés reclosa a la Reserva on va haver de sobreviure a cops i humiliacions per part de la població salvatge. És el personatge més desgraciat de la novel·la: la pèrdua del món civilitzat és un desastre per a ella i l'aboca a la infelicitat. A més, Linda és clarament la mostra que dos móns antagònics no poden conviure. A part, Linda, és un personatge curiós, atès que serveix a Huxley per posar de manifest les emocions i els sentiments maternals: Sense un condicionament, ni un context favorable, Linda acaba per manifestar comportaments humans i materns amb en John: l'esbronca i el maltracta, però també l'abraça, l'intenta educar "civilitzadament" i l'ajuda a aprendre a llegir. Si bé aquesta actitud de Linda és esperançadora per a la condició humana (poden més els instints i els sentiments, que no pas els condicionaments hipnòpèdics, la tornada a la civilització, llença per terra aquesta possibilitat: el consum de soma és l'única manera que Linda té per lluitar davant del rebuig que ha trobat amb la tornada al món civilitzat. La mort és l'únic que l'espera, ja.

DIC: La funció d'aquest personatge és introduir el lector en el món feliç i presentar-nos com funciona i s'organitza l'Estat mundial, a més de presentar els grans principis científics de la societat: gènesi artificial i condicionament social hipnòpèdic. El seu estatus respon al característic d'un ciutadà Alfa. Es comporta com una persona absolutament condicionada i no manifesta cap esperit de contradicció envers el sistema. No obstant això, Tomakin, no és un personatge del tot clar, ni pur per a l'Estat Mundial, atès que la trama argumental ens porta suposar que va mantenir una relació monògama amb Linda que va acabar en l'embaràs d'aquesta (fets totalment prohibits i rebutjats al món feliç).

FANNY CROWNE: És l'amiga de Lenina i la seva caracterització seria la corresponent versió femenina de Henry Foster. És, doncs, el model de dona de la societat civilitzada. Així per exemple, li costa d'entendre l'interès (monogàmic?) que Lenina té amb en John. La seva funció, doncs, és servir de contrapunt a Lenina, ja que és a través de les converses que mantenen les dues que podem percebre la seva manera de veure i entendre el món.

HENRY FOSTER: És el prototipus clar d'Alfa. És un personatge fred, poc empàtic, obsessionat per la precisió i l'exactitud i calculador. És l'exemple clar de condicionament: Les matemàtiques (obsessió pels números) són el seu estímul i el seu comportament respon clarament al d'un ciutadà feliç: li agrada distreure's, jugar a golf amb obstacles, viatjar en

helicòpter i mantenir relacions promíscues. No té cap altra funció que mostrar aquest tipus de tarannà.

6

Referències històriques

Aldous Huxley per caracteritzar els seus personatges, els va batejar amagant referències de personatges històrics (anterior a l'Estat Mundial). Fixa't en la següent llista de personatges, busca informació sobre ells i digues amb quin personatge de llibre es corresponen seguint l'exemple. En acabat, valora què tenen en comú tots aquests referents històrics.

Personatge històric	Qui va ser?	En la novel·la...
Vladimir Lenin	Dirigent de la revolució russa de 1917	Lenina Crowne
Benito Mussolini	Feixista italià	Benito Hoover
Mustafa Kemal Atatürk	Estadista turc	Mustafà Mond
Lev Trotsky	Polític i revolucionari socialista	Polly Trotsky
Napoléon Bonaparte	Emperador francès	Darwin Bonaparte
Charles Bradlaugh	Activista polític britànic	Fifi Bradlaugh
Mijail Bakunin	Anarquista rus	Herbert Bakunin
Bernard Shaw	Escriptor americà	Bernard Marx
Ludwig F. von Helmholtz	Metge i psicofísic alemany	Helmholtz Watson
William Foster	Comunista dels Estats Units	Henry Foster
Miguel Primo de Rivera	Dictador espanyol	Primo Mellon
Henri Deterling	President de l'empresa Royal Dutch/Shell	Clara Deterling
Herbert Hoover	President dels Estats Units	Benito Hoover
Karl Marx	Economista i filòsof comunista	Bernard Marx
Edsel Ford	Fill de Henry Ford	George Edzel
Rudolf Diesel	Inventor del motor diesel	Joanna Diesel
Adrew W. Mellon	Filantrop industrialista	Primo Mellon
John Broadus Watson	Psicòleg americà	Helmholtz Watson

Família Rothschild	Dinastia financera de principis del segle XIX	Morgana Rothschild
Charles Darwin	Científic anglès	Darwin Bonaparte
Sir Alfred Mond	Empresari químic	Mustafà Mond

Tots aquests personatges tenen en comú que són personatges importants en la història de la humanitat per diversos motius i per pertànyer a diferents terrenys: política, economia, cultura, literatura... És possible considerar que l'Estat Mundial sigui una refosa del saber de l'antic món.

7

Temes i més temes

A mesura que vagis avançant en la lectura anota en aquest suro els temes que van apareixent en la novel·la. Comparteix amb els teus companys les teves impressions i acordeu, entre tots després de la conversa, quines són les línies temàtiques de la novel·la.

- Sàtira de la societat del segle XX (concepció d'una societat materialista, una societat de massa, col·lectiva, productiva, però buida per dins per la pèrdua de valors).
- La soledat (individualitat) i col·lectivitat (prohibicions d'estar sol, de no ser feliç, de pensar...).
- Les organitzacions socials perfectes (utòpiques) com a model de funcionament de la societat.
- La felicitat imposada (manca de llibertat d'elecció, el condicionament com a estratègia per destruir les individualitats i les ments creatives, el rebuig a allò diferent, control de les emocions...).
- El progrés tecnològic (el control biològic, la tecnologia com una manera de controlar el poder, l'economia, la societat...).
- El control i manipulació de la societat (manipulació genètica, manipulació educativa -hipnopèdia i condicionament-, control de la informació, manipulació de la informació -prohibició del coneixement antic-, aniquilació de les emocions i els sentiments, prohibició de creences...).
- Règims totalitaris (control de l'estat per garantir l'estabilitat, desaparició de la lliure elecció de l'individu en benefici de la comunitat, la censura, el pensament únic...).

- El consumisme, un model de *panem et circenses* (de substàncies –soma-, jocs i divertiments –golf amb obstacles, sensorama-... com una manera de tenir contenta la població i mantenir-la despreocupada d’afers importants, la promiscuïtat i l’absència de tabús pel que fa al sexe...).
- El control de la cultura i el coneixement.
- ...

8

Frases i més frases

Normalment quan llegim, hi ha frases que ens atrapen ja sigui perquè ens impacten o simplement perquè ens agraden. Construïu un suro de cites a l’aula i recolliu, entre tots, aquelles frases de la lectura. Dediqueu temps a compartir per què les heu triades, per què us han impactat i quin significat tenen per a vosaltres.

Resposta oberta.

9

Argumentacions

Els capítols 16 i 17 són dels més interessants del llibre, atès que és on es manté una conversa entre Mustafà Mond i John. Es van plantejant temes i cadascun d’ells aporta el seu punt de vista, la seva opinió. Destria quins són els temes que es van desenvolupant en aquesta conversa i quins són els arguments que ambdós personatges fan servir per mantenir la seva postura davant de la visió del món que té cadascun d’ells.

Deixant de banda les altres línies argumentals que es desenvolupen en aquests dos capítols (sentència de Mustafà Mond sobre Bernard Marx i Helmutz Watson) caldria que un bon lector s’adonés dels següents aspectes:

- La conversa parteix de la demanda que fa Mustafà Mond sobre la civilització fordiana i si aquesta li agrada a John. Òbviament la seva resposta és que no. Per intentar convèncer el salvatge, Mustafà comenta quines són les bases que sostenen el món civilitzat. La reacció de John mostra la seva incomprensió i aprofita per qüestionar la prohibició sobre les “coses antigues”. De nou, Mustafà Mond intenta mostrar perquè allò antic és inservible.

- La conversa deriva cap al tema de la religió. John intenta contraargumentar la idea civilitzada segons la qual la religió genera inestabilitat.

- Tot i que tota la lectura està plena de referències que permetrien fer referència al valor moral que ens vol transmetre l'autor, aquests dos capítols podem considerar que concentren tota la vàlua moral de la lectura. Bàsicament, la conversa gira al voltant d'una idea que és la base de la novel·la: la concepció de la felicitat. Segons Mustafà Mond, l'única manera de garantir-la és controlar l'individu, manipular i condicionar les seves conviccions de tal manera que no existeix la llibertat de pensament (intel·lectualitat) o la llibertat individual (possibilitat de decidir i posicionar-se davant del món). De la mateixa manera, els sentiments i les emocions no tenen cabuda en aquesta concepció de la societat, atès que només són portadores de desgràcia i infelicitat. Només d'aquesta manera s'aconseguirà una felicitat universal, permanent i eficaç. Aquesta visió és totalment oposada a la percepció que té John, el Salvatge. Per a John una felicitat que exigeix tant, és falsa, sense ànima i sense vida. D'alguna manera, John considera que l'ésser humà ha nascut per patir, per angoixar-se, per dubtar, per pensar. Per tant, l'home ha de ser capaç d'escollir, de triar, de decidir el seu camí. L'individu passa per damunt del bé col·lectiu. És en aquesta lluita interior que l'individu pot assolir la felicitat, però no té per què assolir-la. Així, per exemple, per a John, la soledat és l'única solució als seus problemes. És aquesta la seva felicitat? Podria ser, però les interpretacions serien moltes i variades...

10

La caverna

Des de l'àmbit de la Filosofia, s'ha vist una relació entre *Un món feliç* i el mite de la caverna de Plató, però en què consisteix el mite de la caverna? Quina relació podem establir entre aquest mite i l'obra que estàs llegint?

https://ca.wikipedia.org/wiki/Allegoria_de_la_caverna

https://www.wikisofia.cat/wiki/Mite_de_la_caverna

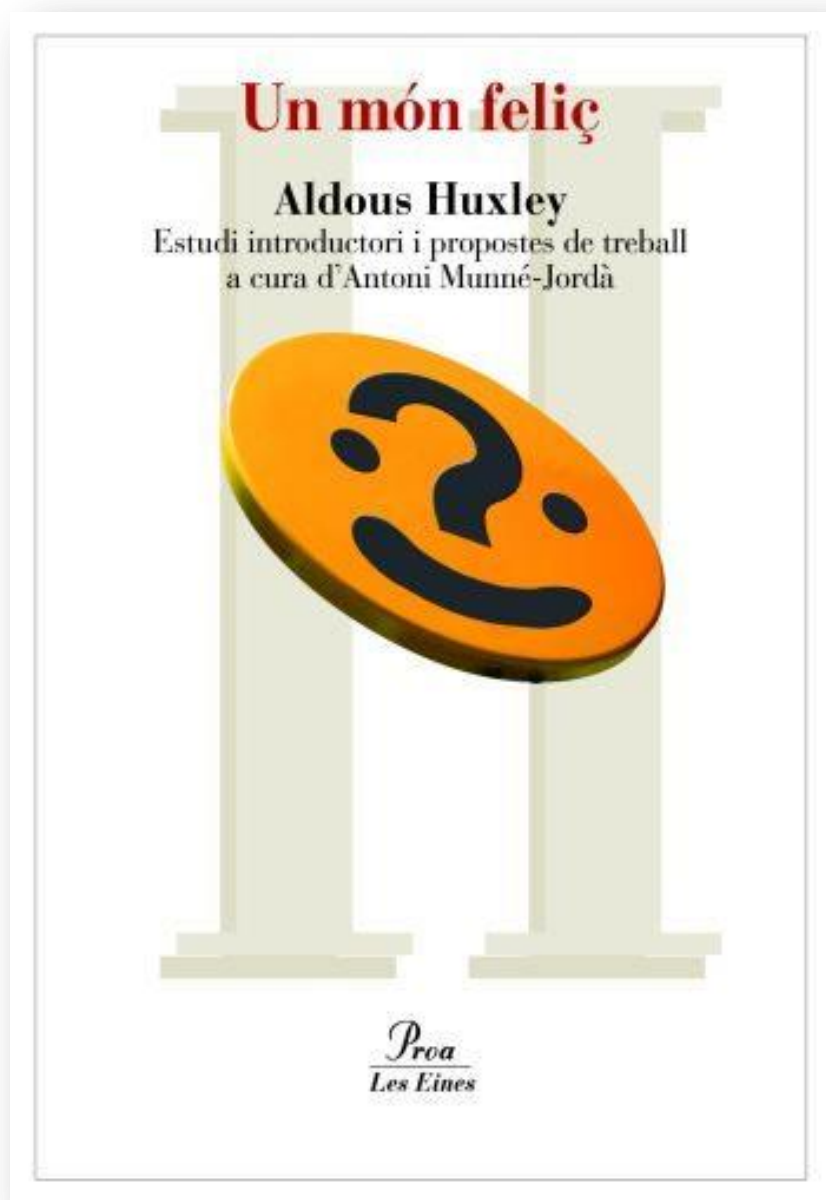
El mite de la caverna es troba en el llibre VII de la *República*, de Plató. En aquesta obra Plató exposa la seva visió sobre el coneixement, la naturalesa de la realitat, així com la representació d'aquesta realitat. Plató fa servir el mite de la caverna per, de manera al·legòrica, parlar sobre la realitat del nostre coneixement i com el nostre posicionament ens fa ignorants de la realitat que ens envolta, segons quina sigui la nostra educació.

En aquest mite Plató explica la vida d'uns homes que es troben encadenats des del seu naixement en una cova. L'única cosa que veuen són imatges difuminades que es reflecteixen a la paret de la cova i alguns sorolls, tot provinent de l'exterior. El mite continua plantejant què passaria si un d'aquests presoners aconseguís sortir a l'exterior i s'adonés de la ignorància en la qual havia viscut.

Un dels homes aconsegueix alliberar-se i surt al món exterior. Tot i quedar, d'entrada cegat per tanta llum, aquest home va adaptant-se i comença a aprendre i adquirir coneixement de la realitat. La qüestió important resideix a saber què passaria si tornés a la cova i com acceptarien els seus companys la versió de l'alliberat. Segurament, aquests considerarien el seu company un mentider i preferirien mantenir-se segurs en la seva vida, abans d'enfrontar-se a allò desconegut, motiu pel qual matarien, si poguessin, qualsevol que els intentés alliberar.

La relació que es pot establir entre el mite platònic de la caverna i Un món feliç és la idea d'aquesta realitat reflectida i no "real", tal i com passa a la societat feliç que busca maneres d'evadir-se de la realitat (amb el consum de drogues, per exemple). De la mateixa manera, podríem dir que la societat civilitzada viu en una mena de caverna, aliena al món exterior (La reserva i les illes; l'art, la cultura, la religió, la literatura, la filosofia...) que ha menyspreat i rebutjat, només acceptant allò que l'estat considera que és idoni per a ells. En el fons, el problema resideix en la relativitat del concepte de realitat i la llibertat de l'individu per decidir.

Després de llegir

1

El títol original d'aquesta novel·la és *A brave new world*. Com ja hauràs detectat la traducció no és del tot exacta, ja aquesta seria *Un meravellós nou món*. Sigui com sigui, deixant de banda les qüestions de traducció, el títol d'aquesta obra és manllevat pel mateix Huxley de *La tempestat*, de William Shakespeare. En opinió teva, quin títol és més adequat, el que coneixem, o la versió més literal a l'original? Argumenta el teu posicionament amb exemples del llibre. [Resposta oberta.](#)

2

Fixa't en la imatge que encapçala aquest dossier. Quina connexió pots establir amb el contingut del dossier? Quin valor metafòric amaga aquesta imatge en relació a *Un món feliç*? Quines altres imatges podrien haver il·lustrat el dossier? [Resposta oberta.](#)

3

Tot i que la novel·la és dels anys 30, en els nostres dies encara és d'absoluta actualitat. Fixa't, per exemple, en l'article d'opinió que Bru Rovira va escriure el més de juny del 2017 al diari *Ara*, titulat "Un infern empedrat de bones intencions". Podem considerar que els temes següents, fan que obres com *1984* o *Un món feliç* siguin totalment actuals? Per què? Amb quin tema o contingut de l'obra llegida relacionaries aquestes idees? Amb quins altres fets de l'actualitat podries relacionar amb *Un món feliç*? [Resposta oberta.](#)

4

En grups de treball, escolliu un capítol del llibre i prepareu una lectura dramatitzada. Adapteu el text a les vostres necessites: reconstruiu els diàlegs i distribuïu-vos els papers (narradors i actors). Escenifiqueu davant els vostres companys la vostra dramatització. En acabat comenteu quina us ha semblat més realista, més sentida... [Resposta oberta.](#)

5

A partir del coneixement que tens del món, compara'l amb la descripció que se'n fa a *Un món feliç*. Creus que estem molt a prop de viure en un món civilitzat com presenta Aldous Huxley? Raona la teva resposta. [Resposta oberta.](#)

6

Ara que ja saps què és una distopia, elabora un vídeo divulgatiu que permeti caracteritzar aquest gènere i identificar els trets més significatius. Pots il·lustrar-te amb el següent vídeo. [Resposta oberta.](#)

7

Al final de la novel·la, Bernard i Helmholtz passen a viure a l'exili, segurament amb d'altres intel·lectuals que han estat apartats del món civilitzat. Però què passarà en un futur proper amb Lenina? Recorda que en l'última escena en què apareix al llibre, l'hem deixada a terra plorant. Escriu un nou capítol que tracti sobre Lenina. Imita, en la mesura del possible, l'estil d'Aldous Huxley i fes aparèixer aquells personatges de la novel·la que siguin necessaris per a la teva història. [Resposta oberta.](#)

Bibliografia

BARCELÓ, M. (1999). *La ciència-ficció: un entrenament per al canvi*. A *Escola catalana*, 360, p- 6-8.

BARCELÓ, M. *Ciencia ficción. Nueva guía de lectura*. Barcelona: Nova, 2015. 480 p.

BRUNA, M. (2016). *Utopía. Antes se llamaba milagro*. A *Crisis*, 10, 28-29. Obtingut a http://erialediciones.com/revista10/Crisis_10_-_11.pdf

CHELLE, F. (2014). *Literatura utópica*.
<http://palabraescritafernandochelle.blogspot.com/2014/12/literatura-utopica.html>

DEPARTAMENT D'ENSENYAMENT. *Aproximació a la ciència-ficció. Seminari "El gust per la lectura"*. Barcelona: Departament d'Ensenyament, 1997. 115 pàgines.

DÍAZ, M. (2016). *La distopía ya está aquí*. A *Crisis*, 10, 20-21. Obtingut a http://erialediciones.com/revista10/Crisis_10_-_07.pdf

EL CLUB DE LA FÁBULA. (20.09.2017). *¿Cuál es la diferencia entre fantasía y ciencia ficción? (O científicos vs magos)*. <https://www.elclubdelafabula.com/single-post/2017/09/11/%C2%BFcu%C3%A1l-es-la-diferencia-entre-fantas%C3%ADa-y-ciencia-ficci%C3%B3n>

FORNOLS, J. (1999). *Literatura de ciència-ficció i cinema: un amor impossible*. Escola Catalana, 360, p. 11-13.

GALICIA, M. (1996). *La ciència-ficció com a eina per a l'ensenyament*. A *Perspectiva escolar*, 202, p. 2.

LADVEZE, L. (1985). *De la utopia clásica a la distopía actual*. A *Revista de estudios políticos (Nueva época)*, 44, p. 47-80.

LONDOÑO, C. (26.04.2017). *Pensar en ciencia ficción. Entre la fantasía y la ciencia ficción*. <https://www.cristianlondonoproano.com/single-post/2016/04/17/Entre-la-fantas%C3%ADa-y-la-ciencia-ficci%C3%B3n>

LÓPEZ, E. (1991). *Distopía: otro final de la utopia*. A *Reis: Revista española de investigaciones sociológicas*, 55, p. 7-23.

MARTÍNEZ, J. (2006). *Hacia una (im)posible interpretación de la Utopía*. Obtingut a <http://www.biblioteca.org.ar/libros/151366.pdf>

- MATEO, E. (2016). *Utopías y utópicos*. A *Crisis*, 10, 16-17. Obtingut a http://erialediciones.com/revista10/Crisis_10_-_05.pdf
- MUNNÉ-JORDÀ, A (1996). *La ciència-ficció: Una literatura de creació que interessa els nois i les noies*. A *Perspectiva escolar*, 202, p. 27.
- NOGUERO, J. (1999). *Ficció i idees. Entrevista a Pere Verdaguer*. A *Escola Catalana*, 360, p. 29-34.
- PALARDY, D. (2018). *Criterios de identificación de distopías*. <http://spanishdystopias.com/es/criterios-de-identificacion-de-distopias/>
- PELLISA, T., MORENO, F. (2008). *Ensayos sobre ciencia ficción y literatura fantástica*. Universidad Carlos III de Madrid.
- POLO, J. (2016). *Un lugar que no existe*. A *Crisis*, 10, 12-13. Obtingut a http://erialediciones.com/revista10/Crisis_10_-_03.pdf
- PORREDÓN, P. (1999). *La ciència dins el marc de la ciència-ficció*. A *Escola Catalana*, 360, p. 26-28.
- QUÍLEZ, E. (2018). *Distopía*. <http://www.creaif.org/gdf/mod/resource/view.php?id=251>
- ROIG, S. (1999). *Superherois a l'aula*. A *Escola Catalana*, 360, p. 8-10.
- RUIZ, J. : *Distopía: Definición, significado y ocho ejemplos*. <https://caracterurbano.com/filosofia/distopia-definicion-significado-ejemplos>
- RUIZ GARZÓN, Ricard (ed.): *Mañana todavía*. Barcelona: Penguin Random House. Fantascy, 2014. 496 p.
- SOLÉ I CAMARDONS, J. (1996). *Els clàssics "juvenils" de la ciència-ficció*. A *Escola Catalana*, 334, p. 29-32.
- SOLÉ I CAMARDONS, J. (1999). *La literatura catalana de ciència-ficció vista des de l'aire*. A *Escola Catalana*, 360, p. 13-16.